

Χαραλάμπους Νεοφύτου
Πρεσβυτέρου

ΑΜΑΡΤΙΑ ΜΕΤΑΝΟΙΑ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ

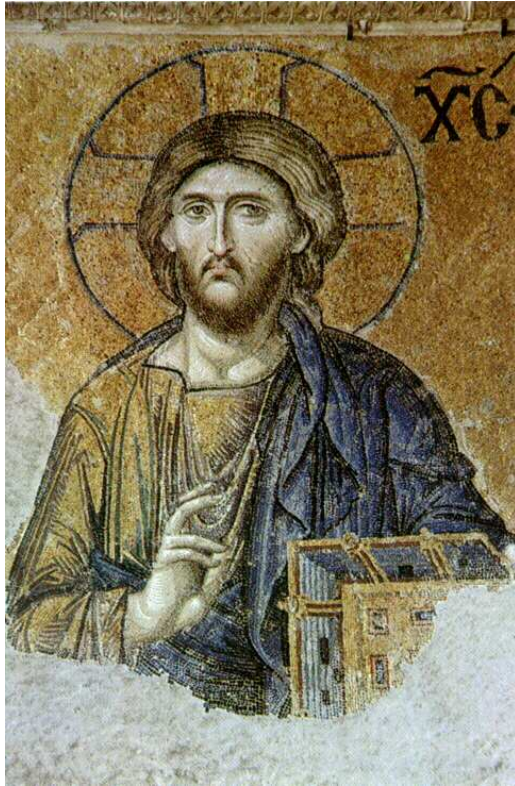
ΕΚΔΟΣΗ
ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΟΔΟΔΕΙΧΤΗΣ

Περιεχόμενα

1.ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	4
-----------------	---

Αμαρτία- Μετάνοια- Εξομολόγηση

2.ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
3.Η ΑΜΑΡΤΙΑ	13
4. ΑΡΧΗ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ. 19	
5.ΤΑ ΠΑΘΗ.....	23
6.Η ΜΕΤΑΝΟΙΑ.....	37
7. Η ΜΕΤΑΝΟΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ	39
(Μαρτυρίες)	39
8.Η ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ	47
9.ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ	52
10. ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ ...	56
11. ΩΦΕΛΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ.	65
12.ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	68

1.ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιά μιὰ ἀληθινή μετάνοια καί μιὰ εἰλικρινή ἐξομολόγηση τοῦ κάθε

χριστιανοῦ εἶναι ἡ ταπεινή παραδοχή, ὅτι εἶναι μέγας ἁμαρτωλός, ὅτι μέ τις πολλές καί ποικίλες ἁμαρτίες του λύπησε τόν Ἅγιο Θεό, πού εἶναι ὁ φρουρός τῆς ἠθικῆς τάξης στόν κόσμο.

Ὁ ἐγωϊστής ἄνθρωπος οὐδέποτε μετανοεῖ, γιατί πιστεύει γιά τόν ἑαυτό του ὅτι εἶναι ἀλάσθηστος, ἀναμάρτητος. Μετανοεῖ ὁ ταπεινός ἄνθρωπος, πού μέ τήν αὐτογνωσία καί αὐτοκριτική του ὁδηγεῖται στήν παραδοχή τῶν πολλῶν του ἁμαρτιῶν καί ἐκζητεῖ τό ἔλεος τοῦ Πανάγαθου Θεοῦ.

Τῆ μεγάλη ἁμαρτωλότητά μας βεβαιώνει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ στήν Ἁγία Γραφή, τόσο στήν Παλαιά, ὅσο καί στή Καινή Διαθήκη. Στήν Παλαιά Διαθήκη λέγει χαρακτηριστικά ὁ προφήτης Δαυΐδ «αἱ ἁμαρτίαι μου ὑπερῆραν τήν κεφαλή μου, ὡσεὶ φορτίον βαρὺ κάθονται ἐπ' ἐμέ» δηλαδή οἱ ἁμαρτίες μου ἔχουν ξεπεράσει τήν κεφαλή μου, σάν φορτίο βαρὺ κάθονται ἐπάνω μου καί δέν τις σηκώνω. Στήν Καινή Διαθήκη ὁ Ἄδελφόθεος Ἰάκωβος συμπληρώνει: «πολλά πταίομεν ἅπαντες» ἡ παραδοχή τῶν πολλῶν μας ἁμαρτιῶν εἶναι τό πρῶτο σκαλοπάτι γιά τή σωτηρία μας. Πρέπει νά ἀκολουθήσουν καί τ' ἄλλα σκαλοπάτια, πού εἶναι ἡ λύπη καί ἡ συντριβή μας. Ἡ ἀληθινή μετάνοια μας, δηλαδή ἡ ἀλλαγή τοῦ νοῦ καί μυαλοῦ, νοοτροπίας συνήθειας καί ζωῆς. Καί ἡ εἰλικρινῆς ἐξομολόγησή μας, δηλαδή ἡ ἐξαγόρευση τῶν ἁμαρτιῶν μας στόν ἀντιπρόσωπο τοῦ Θεοῦ πάνω στή γῆ

γιά τό σκοπό αὐτό, πού εἶναι ὁ ἱερέας ὁ Ἐξομολόγος, ὁ Πνευματικός.

Ἡ Μετάνοια - Ἐξομολόγηση εἶναι ἀπό τά ἐπτά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, πού γίνεται σέ δυό φάσεις. Προηγεῖται ἡ Μετάνοια καί ἀκολουθεῖ ἡ Ἐξομολόγηση. Δέ γίνεται σωστή μετάνοια χωρίς ἐξομολόγηση, οὔτε σωστή ἐξομολόγηση χωρίς μετάνοια. Γιά τή μετάνοια προετοιμαζόμεστε μόνοι μας, μετά ἀπό θερμή προσευχή, σχετική μελέτη καί αὐτοκριτική. Ἡ ἐξομολόγηση ὅμως πρέπει νά γίνει ἀπαραίτητα στόν ὀρθόδοξο Πνευματικό ἱερέα, ὄχι στήν εἰκόνα ἢ στό γνωστό φίλο μας. Οὔτε ἡ εἰκόνα, οὔτε ὁ γνωστός καί φίλος μας ἔχουν τό δικαίωμα καί τήν ἐξουσία νά συγχωροῦν ἁμαρτίες. Ὁ μόνος δικαιούχος καί ἀξιωματούχος εἶναι ὁ Πνευματικός. Ὁ Χριστός μας στό σημεῖο αὐτό, μετά τήν Ἀνάστασή Του νικητής καί τροπαιούχος, μπαίνει στό ὑπερῶο καί λέγει στους Ἀποστόλους του καί δι' αὐτῶν σ' ὅλους τούς Ἐξομολόγους «Ἄν τινων ἀφῆτε τάς ἁμαρτίας ἀφίενται αὐτοῖς. Ἄν τινων κρατῆται κεκράτηνται» Δηλαδή ὅσες ἁμαρτίες συγχωρήσετε πάνω στή γῆ, θά εἶναι συγχωρημένες καί στόν οὐρανό. Ὅσες δέ συγχωρήσετε πάνω στή γῆ, θά εἶναι ἀσυγχώρητες καί στόν οὐρανό. Ὁ καθαρισμός τῆς ψυχῆς ἀπό τήν ἁμαρτία εἶναι προϋπόθεση γιά σωστή θ. Κοινωνία. «Δοκιμαζέτω ἄνθρωπος ἑαυτόν καί οὕτω ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καί ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέ-

τω» Δηλαδή ὁ κάθε ἁμαρτωλὸς ἄς καθαρίζει τὴν ψυχὴ του μὲ τὸ λουτρό τῆς Ἐξομολόγησης καὶ ἔτσι καθαρὸς νὰ τρώει ἀπὸ τὸν ἄρτον καὶ νὰ πίνει ἀπὸ τὸ ποτήριον τῆς θ. Εὐχαριστίας.

Περισσότερα ὅμως γιὰ τὴ μεγάλη ἀναγκαιότητα τοῦ χαρυτόβρυτου Μυστηρίου τῆς Μετάνοιας - Ἐξομολόγησης μπορεῖ νὰ βρεῖ ὁ καλοπροαίρετος ἀναγνώστης μέσα ἀπὸ τίς γραμμὲς τῆς παρουσίης ἐργασίας τοῦ σεβαστοῦ π. Χαράλαμπος Νεοφύτου, « Μετάνοια ἐξομολόγηση». Ὁ π. Χαράλαμπος διαπραγματεύεται τὸ θέμα του ἀπλὰ καὶ πρακτικά. Τὰ ὅσα γράφει τὰ στηρίζει στὴν Ἁγιογραφικὴ καὶ Πατερικὴ σοφία, ἀλλὰ καὶ στὴ δική του μακρὰ ἐξομολογητικὴ πείρα.

Εὐχομαι ὀλόψυχα ἢ ἐργασία αὐτὴ νὰ ἀποβεῖ ἓνα καλὸ βῆμα γιὰ ὅλους τοὺς ἀληθινὰ μετανοοῦντες καὶ εἰλικρινὰ ἐξομολογουμένους χριστιανούς, γιὰ δική τους σωτηρία καὶ γιὰ τὴ δόξα τοῦ Χριστοῦ μας. Ἀμήν.

Στέλιος Θεοφάνους
Θεολόγος

2.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὁ ἄνθρωπος, ἡ κορωνίδα αὐτῆ τῆς δημιουργίας πού ὁ Θεός ἔπλασε στολίζοντάς τον μέ τόσα ψυχικά καί σωματικά χαρίσματα καί τόν προόρισε γιά τήν ἀθανασία καί τήν αἰωνιότητα, δυστυχῶς βρίσκεται πεσμένος πληγωμένος κατά γῆς, ἀφοῦ νικήθηκε ἀπό τήν ἁμαρτία. Καί τό τραγικό εἶναι ὅτι δέ ζητᾶ νά σηκωθεῖ καί νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τήν πτώση του καί τίς πληγές του, πού τοῦ κλείουν τό δρόμο γιά τόν Παράδεισο. Γιατί ἡ ἁμαρτία τοῦ παρουσιάζει τήν πτώση του κατόρθωμα καί τήν αἰχμαλωσία του εὐτυχία. Τί τραγικό θέαμα! Ὁ ἄλλοτε βασιλιάς νά εἶναι τώρα δοῦλος καί δέσμιος τοῦ διαβόλου καί νά μήν ἐπιθυμεῖ τήν προτέραν του δόξα! Ἄντί νά συναναστρέφεται μέ

τόν Πλάστη του καί τούς ἀγγέλους, σύρεται σά φίδι στή γῆ τρώγοντας χῶμα καί τρέφεται μέ τή δυσώδη λάσπη τῶν παθῶν του. Καί παρ' ὄλο πού ὁ Θεός σκορπᾶ πλούσια τά ἀγαθά Του καί «ἀνατέλλει τόν ἥλιό Του ἐπί πονηρούς καί ἀγαθούς καί βρέχει ἐπί δικαίους καί ἀδίκους», ὁ ἁμαρτωλός ἄνθρωπος δέ συγκινεῖται καθόλου καί περνᾷ τόν καιρό του αἰχμάλωτος τῆς ἁμαρτίας σιδηροδέσμιος τοῦ σατανᾶ. Ἄντί νά βλέπει ψηλά στόν οὐρανό, βλέπει διαρκῶς τή γῆ, νομίζοντας τά πρόσκαιρα ἀγαθά γιά αἰῶνια καί παραπλανημένος χάνει τά πραγματικά αἰῶνια ἀγαθά τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἐκούσια ὁ ἁμαρτωλός πουλήθηκε στό διάβολο, ὁ ὁποῖος ἔντυσε τήν ψυχή του μέ τό φόρεμα τῆς κακίας καί ἔγινε ἓνα μέ τήν ἁμαρτία, ὅπως σοφά λέγει ὁ Ἅγιος Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος ἀναφερόμενος στούς πρωτόπλαστους «Ὁ Ἀδάμ παραβαίνοντας τό νόμο τοῦ Θεοῦ καί ὑπακούοντας στό πονηρό φίδι, πουλήθηκε καί ἔδωσε τόν ἑαυτό του στό διάβολο καί ἔγινε ἓνα μαζί του».

Ὅμως παρ' ὅλη τήν τραγική καί ἀξιοθρήνητη κατάσταση τοῦ ἁμαρτωλοῦ, δέ χάθηκε ἡ ἐλπίδα· μέσα στό βάθος τῆς ψυχῆς τοῦ νικημένου ἀπό τό σατανᾶ ἀνθρώπου διατηρεῖται ἡ εἰκόνα τοῦ Δημιουργοῦ ἔστω καί μουντζουρωμένη, γιατί δέ μπορεῖ ἡ ἁμαρτία νά ἐξαφανίσει ἐντελῶς τό «κατ' εἰκόνα» τοῦ ἀνθρώπου. Ἔτσι σάν ἄλλη σπίθα κρυμμένη κάτω ἀπό τή στάχτη νοσταλγεῖ καί πε-

ριμένει τὴν ὥρα πού κάποια πνοή ἀνέμου θά φυσήξει καί νά τὴν ἀναζωογονήσει.

Λοιπόν, τί περιμένουμε ὅλοι ἐμεῖς οἱ ἱερεῖς, οἱ ἐξομολόγοι, οἱ θεολόγοι καί ὁ κάθε ἕνας πού εἶναι ταγμένος στό ἔργο τοῦ Κυρίου; Ὑποθέτουμε σκληρά γιά νά ἀναζωογονήσουμε τίς σπίθες τῆς πίστεως πού βρίσκονται σκεπασμένες κάτω ἀπό τή στάχτη τῆς ἁμαρτίας γιά νά ἐλευθερωθεῖ ὁ ἀμαρτωλός ἀπό τά δεσμά τῆς ἁμαρτίας. Γιά τό σκοπό αὐτό ἔχουμε καί βοηθό τὴν ἀκατανίκητη δύναμη τοῦ Σαρκοθέντος Θεοῦ Λόγου. Ἡ διδασκαλία Του εἶναι ἡ ἐλπίδα καί ὁ ἀέρας πού θά σκορπίσει τή στάχτη τῆς ἁμαρτίας καί θά ἀναζωοπυρρώσει τὴν κρυμμένη σπῖθα γιά νά φουντώσει καί νά σκορπίσει τά σκοτάδια τοῦ ἄδη καί νά ἀνορθωθεῖ ὁ πεσμένος ἄνθρωπος. Εἶναι καί γι' αὐτόν τό σκοπό πού ὁ Κύριος ἔστησε στήν Ἐκκλησία Του θεραπευτήριο καί ἰατρεῖο τῶν ἀμαρτωλῶν, τό «Ἐξομολογητήρι», μέ νοσηλευτές τούς ἱερεῖς Του.

Εἴμαστε λοιπόν καί ἐμεῖς στρατευμένοι στόν ἀγώνα αὐτό καί πονάμε καί νοιαζόμαστε, γιατί παρακολουθοῦμε ἀπό κοντά τὴν πνευματικὴ πρόοδο τῶν χριστιανῶν μας καί διαπιστώνουμε ὅτι πολὺ ἀργά, καί συνεπῶς μὴ ἱκανοποιητικὰ προχωροῦν στήν πνευματικὴ ζωὴ καί τὴν ἀπαλλαγὴ τους ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, ἐκτός ὀλίγων πού ἔχουν βάλει σκοπὸ νά ἀπαλλαγοῦν τελείως ἀπὸ τὴν ἁμαρτία· αὐτοὶ ἀγωνίζονται συνεχῶς καί συστημα-

τικά και πετυχαίνουν αρκετά. Για τους πιο πολλούς υπάρχει μια ραθυμία που οφείλεται ίσως επειδή δεν καταφέραμε να τους προβληματίσουμε ή γιατί δεν τους μάθαμε όσα πρέπει να γνωρίζουν. Πάντως εξετάσαμε το θέμα επισταμένως και διαπιστώσαμε από τις επαφές μας, ότι αυτό οφείλεται στην ανεπαρκή γνώση του αμαρτωλού, για τη φύση της αμαρτίας, την εύκολη μεταμπίεσή της, τους κινδύνους που συνεπάγεται και τις μεθόδους που χρησιμοποιεί ο πονηρός για να αιχμαλωτίσει τον άνθρωπο.

Γι' αυτό στίς επόμενες σελίδες θα προσπαθήσουμε να βρούμε την ρίζα που βαστάζει το δένδρο της αμαρτίας και να την αποκαλύψουμε στους αδελφούς μας, ίσως και θελήσουν να τη ξεριζώσουν και με περισσότερη προσοχή να αποφεύγουν το μεγάλο αυτό κακό. Η άγνοια, είναι πολλές φορές αίτια ώστε ασυναίσθητα να αμαρτάνει ο άνθρωπος. Γι' αυτό και αποφεύγουν τη «σκύλλα» και πέφτουν στη «χάρυβδη».

Με τη βοήθεια του Κυρίου, σαν άλλη μέλισσα μπήκαμε στον άνθρωπο της Γραφής και των Πατέρων και τρυγήσαμε το νέκταρ, τα λόγια και την πείρα τους που αφορούν το θέμα μας και τα μεταφέρουμε εδώ απλά και καθαρά για να τραφούν πνευματικά και να ζήσουν αιώνια οι αδελφοί μας, αφού θα απαλλαγούν από την κακίστην αμαρτία.

Μελετώντας προσεκτικά αυτή τη σύντομη εργασία, ο συναμαρτωλός αδελφός, σίγουρα θα έχει μπροστά του μια καθαρή εικόνα της αμαρτίας ή όποια θα τον αναγκάσει να εξευνήσει τον εαυτό του, θα νοιώσει τό βάρος της αμαρτίας και με τη βοήθεια της μετάνοιας και εξομολόγησης να βρει τό δρόμο της σωτηρίας.

Υπάρχουν βέβαια αξιόλογα βιβλία για τό θέμα, αλλά επειδή ίσως είναι γραμμένα σε ψηλό επίπεδο ή πολυσέλιδα, διαπιστώσαμε ότι οί χριστιανοί δέν τά αξιοποιούν λόγω και των ασχολιών τους. Έτσι γράψαμε τό σύντομο αλλά περιεκτικό αυτό τεύχος πιά απλά ίσως βοηθήσουμε. Θά είμαστε πολύ εύτυχεϊς αν συμβάλουμε στη γνώση και απαλλαγή από την αμαρτία έστω και μερικών χριστιανών.

Εκδίδουμε συνεχώς το τεύχος αυτό, γιατί είδαμε ότι διαβάζεται με ένδιαφέρον από τούς χριστιανούς μας και αυτό μάς υποχρέωσε.

Η εργασία αυτή είναι μια απλή προσπάθεια για τούς απλούς χριστιανούς« τό δίλεπτο της χήρας» στην ποιμαντική μας διακονία και δέν έχει ούτε μοροϋσε να έχει επιστημονική δομή και απαιτήσεις

π. Χαράλαμπος Νεοφύτου

3.Η ΑΜΑΡΤΙΑ

Ἡ ἄμαρτία εἶναι ἡ μεγάλη λέρα πού λερώνει καί μαυρίζει τήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου. Δηλητηριάζει τή ζωή μας, πληγώνει τήν ἀθάνατη ψυχή μας δημιουργεῖ τό ἄγχος καί τό φόβο καί τήν ἀγωνία καί μᾶς κάνει τό βίο ἀβίωτο, σωστή κόλαση. Εἶναι ἡ αἰτία ὄλων τῶν δεινῶν τῆς κοινωνίας ἡ ἄμαρτία καί γι' αὐτό θά μᾶς ἀπασχολήσει στήν ἀρχή τῆς ἐργασίας αὐτῆς.

Γιά νά προφυλαχθεῖ κάποιος ἀπό ἕνα ἐχθρό θά πρέπει νά γνωρίζει καλά τόσο τόν ἴδιο ὅσο καί τά ὄπλα καί τίς μεθόδους πού χρησιμοποιεῖ. Αὐτό βέβαια ἰσχύει καί γιά τήν ἄμαρτία τῆς ὁποίας τή φύση καί τή δράση θά ἀποκαλύψουμε μέ τή βοήθεια τοῦ Κυρίου καί τήν ἐμπειρία τῶν Πατέρων.

Τί εἶναι ἡ ἄμαρτία;

Τήν ἀπάντηση στό ἐρώτημα αὐτό θά τήν πάρουμε ἀπο τό θεόπνευστο στόμα τοῦ Εὐαγγελιστή Ἰωάννη. Γράφει ὁ ἀγαπημένος μαθητής: « **Ἀμαρτία ἐστίν ἡ ἀνομία**» (Α. Ἰωάν. 3,4) Δηλαδή, ἄμαρτία εἶναι ἡ παράβαση κάθε νόμου τοῦ Θεοῦ, τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς πολιτείας ἀκόμα, εἴτε μέ λόγια ἢ πράξεις ἢ καί σκέψεις πού ἀντιβαίνουν ἢ καταργοῦν τή δικαιοσύνη καί τήν ἰσορροπία τῆς πνευματικῆς καί ὑλικῆς μας ζωῆς. Κάθε κακία καί ἀδικία ὅπως συνεχίζει ὁ Ἰωάννης: «**πᾶσα ἀδικία ἄμαρτία ἐστίν**» Κάθε ἀδικία εἶναι καί ἄμαρτία

Αὐτός εἶναι μέ δύο λόγια ὁ καθορισμός τῆς ἄμαρτίας. Καί σύμφωνα μέ τόν Ἰωάννη κάθε ἄν-

θρωπος πού ενεργεῖ τήν ἀμαρτία γίνεται καί δοῦλος της **«πᾶς ὁ ποιῶν τήν ἀμαρτία δοῦλος ἐστί τῆς ἀμαρτίας»** (Ἰωάν 8,34). Αὐτό βεβαιώνει καί ὁ Ἀπόστολος Πέτρος. **«Ὡγάρ τις ἠττηται τοῦτω καί δεδούλωται»** (Α. Πέτρ. 2, 19) Ἀπ' ὅποιον ἠττηθεῖ κανεῖς σ' ἐκεῖνο καί γίνεται δοῦλος. Ἡ ἀμαρτία εἶναι συνώνυμη μέ τό θάνατο σύμφωνα μέ τόν Παῦλο, γιατί οἱ καρποί της εἶναι θάνατος. **«Τά γάρ ὀψώνια τῆς ἀμαρτίας θάνατος»** (Ρωμ. 6, 23). Ἀλλά καί μέ τή διάπραξη τῆς ἀμαρτίας ἔρχεται ὁ θάνατος **«Διά τῆς ἀμαρτίας ὁ θάνατος»** Καί ὅποιος κάνει τήν ἀμαρτία γίνεται παιδί τοῦ διαβόλου γιατί φεύγει ἀπό τό Θεό καί προσκολλᾶται στό διάβολο. **«Ὁ ποιῶν τήν ἀμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν»**

Τέλος ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος μᾶς ἐξηγεῖ πῶς προχωρεῖ καί ὀλοκληρώνεται ἡ ἀμαρτία. **«Ἐκαστος πειράζεται ὑπό τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελλκόμενος καί δελεαζόμενος, εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει τήν ἀμαρτίαν, ἡ δέ ἀμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκῦει θάνατον»**(Ἰακ. 1, 14,16). Δηλαδή, πρῶτα ἡ ἐπιθυμία μᾶς παρασύρει καί μετά μᾶς ὀδηγεῖ στή διάπραξη τῆς ἀμαρτίας, ἡ ὀποία μᾶς ὀδηγεῖ στό θάνατο τόν πνευματικό, τήν ἀπομάκρυνση τοῦ ἀμαρτωλοῦ ἀπό τό Θεό. Αὐτός εἶναι ὁ τραγικός Θάνατος τοῦ ἀμαρτωλοῦ.

Ἡ ἀμαρτία μοιάζει σάν μιά ὠραία σοκολάτα γεμάτη δηλητήριο. Ἡ θέα της σοῦ γαργαλίζει

τήν ὄρεξη, τήν ποθεῖς, τήν τρώεις, καί μετά σέ ὀδηγεῖ στό θάνατο.

Ἐναφορά μερικῶν Πατέρων γιά τήν ἁμαρτία.

Οἱ θεοφώτιστοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἔχουν ἀσχοληθεῖ πάρα πολύ μέ τό θέμα, ἁμαρτία καί εἶπαν ἀρκετά σοβαρά καί ἀξιοπρόσεκτα. Εἶπαν ὅτι ἡ ἁμαρτία εἶναι τό φοβερότερο κακό πού βρῆκε τό ἀνθρώπινο γένος. Χαρακτηρίζουν τήν ἁμαρτία σάν τό μεγάλο λάθος τοῦ ἀνθρώπου πού τόν ἔκανε νά ἀστοχίσει στόν προορισμό του. Οἱ πρωτόπλαστοι ἔπρεπε ἀπό «τό κατ' εἰκόνα» νά ἐργασθοῦν νά φθάσουν στό «καθομοίωση», στή θέωση, στήν ἀθανασία. Μέ τήν ἁμαρτία ὅμως ἀστόχισαν, ἄλλαξαν δρόμο καί πορεύονται στήν θνητότητα καί στήν κόλαση. Αὐτό τό θέμα πολύ ἀπασχόλησε τούς Πατέρες καί στή συνέχεια ἄς δοῦμε μερικά δείγματα τῶν ἀναφορῶν τους.

Ο ἅγιος Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος ἔχει ἀσχοληθεῖ πολύ μέ τήν ἁμαρτία στίς ὁμιλίες του, ἀπό τίς ὁποῖες θά σταχυολογήσουμε μερικά ἀπό τά λόγια του. Λέγει λοιπόν: « Ὁ Ἀδάμ παραβαίνοντας τήν ἐντολή τοῦ Θεοῦ καί ὑπακούοντας στό πονηρό φίδι, πουλήθηκε καί ἔδωσε τόν ἑαυτό του στό διάβολο, ὁ ὁποῖος ντύθηκε τήν ψυχή, αὐτό τό καλό δημιούργημα πού ὁ Θεός ἔπλασε κατ' εἰκόνα Του. Καί ἐπειδή ἐνώθηκε ἡ ψυχή μέ τό πονηρό ἐνώθηκε καί μέ τά θελήματά του» Καί κάπου ἄλλοῦ λέγει:

«Ἡ ἁμαρτία εἶναι ζύμη κακίας παθῶν. καί αφοῦ ὁ Ἄδάμ ζυμώθηκε μέ αὐτήν, ὅλη ἡ ἀνθρωπότητα ζυμώθηκε μέ τή ζύμη αὐτή τῆς κακίας». Σέ ἄλλη ὁμιλία του χαρακτηρίζει τήν ἁμαρτία σάν πορνεία τῆς ψυχῆς μέ τό σατανᾶ.« Ἡ οικειότητα τῆς ψυχῆς μέ τήν ἁμαρτία, εἶναι πορνεία τῆς ψυχῆς μέ τό σατανᾶ». Καί ὅπως πολύ σωστά λέγεται, ἡ ἁμαρτία κατά τή φύση της εἶναι σκοτάδι, τό ἔνδυμα τοῦ σκοτόυς πού ὁ διάβολος φόρεσε στόν ἄνθρωπο. Ὅπως πάλιν ὁ Ὅσιος μας λέγει, τό ἔνδυμα αὐτό εἶναι ὑφασμένο μέ τά νήματα τῆς βλασφημίας, τῆς φιλαργυρίας, ἀπιστίας, ματαιοδοξίας, ὑπερηφάνειας καί κάθε κακῆς ἐπιθυμίας. Φόρεμα σκοτεινό ὀλόμαυρο ἀπό τόν καπνό τῆς ἁμαρτίας.

Γιά τήν ὑποδούλωση τῆς ψυχῆς καί τήν τραγική κατάσταση πού τῆς φέρνει ἡ ἁμαρτία ὁ ἴδιος πάλιν λέγει: **«Ἐντυσεν ὁ διάβολος τήν ψυχή καί ὀλόκληρη τήν ὑπόστασή της μέ τήν ἁμαρτία καί τή μόλυνε, τήν αἰχμαλώτισε στό σκοτεινό του βασίλειο. Δέν ἄφησε οὔτε ἓνα μέρος τῆς ψυχῆς πού νά μήν τό αἰχμαλώτισε· οὔτε νοῦν, οὔτε λογισμό, οὔτε σῶμα».**-Ἀκόμα μᾶς παρουσιάζει τήν ἐξουσία τοῦ σατανᾶ πάνω στόν ἄνθρωπο μέ τά πιό κάτω λόγια. **«Ὅπως κάποια σκοτεινή καί μαύρη νύχτα ἄγριος ἄνεμος πού κινεῖ καί σειεῖ καί βάζει σέ δοκιμασία ὅλα τά φυτά καί τά δένδρα, τό ἴδιο συμβαίνει καί στόν ἄνθρωπο πού ἔπεσε καί βρέθηκε κάτω ἀπό τήν ἐξουσία τοῦ σκό-**

τους τῆς νύχτας, δηλαδή τῆς ἀμαρτίας». Καί ὁ Νικήτας ὁ Σπηθαῖος χαρακτηρίζει τήν ἀμαρτία σάν σκοτάδι πού δέν ἀφήνει τόν ἄνθρωπο νά δεῖ τά θαυμάσια τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἀναφέρεται πλατιά γιά τήν ἀμαρτία καί λέγει ὅτι **«εἶναι μεγάλη ντροπή γιά τόν ἄνθρωπο ἢ ἀμαρτία. Εἶναι τόσο μεγάλο κακό πού μᾶς στερεῖ τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἀλλά καί πολλή ντροπή καί εὐτελότητα μᾶς προκαλεῖ μᾶς καταστρέφει καί τά καλά ἔργα πού εἶχαμε καί μᾶς ἀποστερεῖ καί τήν παρησία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ».** Μέσα στίς ὀμιλίες τοῦ πρύτανη τοῦ ἄμβωνα βρῖσκει κανεῖς πλουσιωτάτη ἀναφορά γιά τήν ἀμαρτία. Ἐδῶ θά μεταφέρουμε περιληπτικά τό πνεῦμα μερικῶν ἀναφορῶν του. Τίποτε δέν εἶναι χειρότερο ἀπό τήν ἀμαρτίαν ὅταν μᾶς κυριεύσει, γιατί μᾶς κάμνει ἀνόητους τούς πρῖν σοφούς. Ἡ ἐνέργεια τῆς ἀμαρτίας ἐπί τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τέτοια ὥστε, πρῖν γίνει ἔργο σκοτίζει τό λογισμό καί ἀπατᾶ τή δοιάνοια καί μόνον ὅταν γίνει ἔργο φαίνεται ἡ ἀτοπία της. Καί τό χειρότερο ὅταν συνηθήσει πολύ καιρό ἡ ψυχὴ στήν ἀμαρτία πωρώνεται καί κάνει ἀνίκανο τόν ἄνθρωπο νά διακρίνει τή ζημιὰ πού τοῦ γίνεται. Εἶναι πολύ φοβερή κατάσταση ἡ ἀμαρτία, γιατί μοιάζει μέ λάκκο γεμᾶτο θηρία. Εἶναι φορτίο βαρὺ καί δυσβάστακτο. Ὅταν ἀμαρτάνει ἡ ψυχὴ ὁ Θεός τιμωρεῖ τό σῶμα γιά τίς ἐνέργειες τῆς ἀμαρτίας. Εἶναι τόσο μεγάλο κακό πού ξεπερνᾶ σέ δύναμη κάθε ἰσχυρό τῆς γῆς γι' αὐτό καί λέ-

γει.«Μή φοβηθῆτε ἐπιβουλή δυνάστου, ἀλλά φοβήθητε ἀμαρτίας δύναμη». Καί ἓνα προᾶγμα εἶναι λυπηρό στή ζωή μας μόνον ἡ ἀμαρτία.

Καί ὁ μακαριστός Ἄρχιμ.Ίουστῖνος Πόποβιτς γράφει, γιά τήν ἀμαρτία: « **Εἶναι ρυπαρότητα, ἡ πανρυπαρότητα ἡ πηγή ὄλων τῶν ρυπαροτήτων (ἀκαθαρσιῶν). Δέν ὑπάρχει φοβερότερη δύναμη ἀπό τήν ἀμαρτία, γιατί αὐτή μόνη παράγει τό θάνατο. Κάνοντας τήν ἀμαρτίαν ὁ ἄνθρωπος καταστρέφει ὄλους τούς νόμους τοῦ Θεοῦ καί ὁδηγεῖται μέσω τῆς ἀνομίας στήν ἀναρχία καί στό χάος»**

Συμπερασματικά μπορούμε νά ποῦμε τά ἑξῆς:

1) Ἡ ἀμαρτία ἀπομακρύνει τόν ἄνθρωπο ἀπό τό Θεό καί τόν ἀπογυμνώνει ἀπό τά θεῖα χαρίσματα, τόν πτωχεύει πνευματικά, τοῦ ἀποστερεῖ τή χάρη τῆς υἰοθεσίας, τόν ἀποχωρίζει ἀπό τά παιδιά τοῦ Θεοῦ καί τό συντάσσει μέ μέ τά παιδιά τοῦ διαβόλου.

2) Ἡ ἀμαρτία μᾶς ἀποστερεῖ τή χαρά τοῦ Παραδείσου καί τή συναναστροφή μέ τούς ἀγγέλους καί τούς ἁγίους καί μᾶς βάζει στήν κόλαση ὅπου θά βασανίζεται ὁ ἄνθρωπος στόν αἰῶνα τόν ἄπαντα.

Αὐτή εἶναι ἡ ἀμαρτία ἀδελφοί μου καί τέτοια εἶναι τά φοβερά βραβεῖα πού δίνει στους δικούς της δέν πρέπει νά μᾶς συγκλονίζει τό ὄνο-

μα της ἀκόμα; Ὑἱ φυλαγόμαστε ἀπό τό τρομερό αὐτό κακό πού σήμερα πλεονάζει στόν κόσμο μας
3) Καί σύμφωνα με τή πατερική παράδοση, ἡ ἄμαρτία εἶναι φοβερή ἀσθένεια πού πληγώνει καί παραλύει τήν ἀθάνατη μας ψυχή, ἡ ὁποία θα πρέπει νά καταφύγει στήν Ἐκκλησία γιά νά θεραπευθεῖ.

4. ΑΡΧΗ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ

Ἔχουμε δεῖ τί εἶναι ἄμαρτία μέχρι τώρα. Στή συνέχεια θά δοῦμε πῶς ἀρχίζει καί ποιά εἶναι τά διάφορα στάδια τῆς ἄμαρτίας καί πότε ὀλοκληρώνεται γιά νά κατατοπίσουμε σωστά τόν ἀναγνώστη.

Ἀρχή κάθε ἄμαρτίας εἶναι κάποιος λογισμός.

Ὅπως ὅλοι γνωρίζουμε πρῖν ἀπό κάθε ἄμαρτία προηγεῖται κάποια σκέψη, κάποιος λογισμός τοῦ νοῦ μας. Τό λογισμό αὐτό τόν χρησιμοποιοῦ ὁ διάβολος καί μέ τή φαντασία μᾶς δημιουργεῖ εἰκόνες καί μέ δόλο ἐγκλωβίζει τήν ψυχή. Προσπαθεῖ μ' ὅλη του δύναμη νά παραπλανήσῃ τήν ψυχή καί ἂν ὁ ἄνθρωπος ἔχει καί κάποια ἀδυναμία στό πράγμα τότε ὁ ἄνθρωπος σύρεται μέ πόθο ἀπό τό λογισμό, δεδομένου ὅτι ἔχει καί τή ροπή ἀπό τό προπατορικό ἁμάρτημα.

Τόν ὑπουλο λογισμό εἰσάγει στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου ὁ διάβολος χωρίς νά τό ἀντιλαμβάνε-

ται. Ὁ διάβολος εἶναι πνεῦμα καί ἐπικοινωνεῖ εὐκόλα μέ τήν ψυχή καί γιά τοῦτο παραπλανεῖ τό ἄνθρωπο καί δέχεται ὅτι ὁ λογισμός αὐτός εἶναι δικός του.

Ἐνα παράδειγμα γιά νά καταλάβουμε ἄν ἡ αἴσθησις τῆς ὄρασις συναντήθηκε μέ κάποιο πρόσωπο ἢ μιᾶ εἰκόνα καί τήν εἶδε μέ κάποια ἐμπάθεια, τότε ὁ πονηρός παίρνει τήν εὐκαιρία αὐτή καί μέ τή βοήθεια τῆς φαντασίας πλάθει στόν ἄνθρωπο μιᾶ εἰκόνα φιλήδονη καί ἀρχίζει ἡ ψυχή νά ἀσχολεῖται μέ τό λογισμό σοβαρά. Ἔτσι ἀρχίζει ἡ ἁμαρτία. Ὁ λογισμός αὐτός γιά νά γίνει τέλεια ἁμαρτία θά πρέπει νά περάσει ἀπό διάφορα σκαλοπάτια. Αὐτή τήν πορεία τοῦ λογισμοῦ θέ ἐξετάσουμε στή συνέχεια.

Τά διάφορα στάδια πού διέρχεται ὁ λογισμός γιά νά γίνει τέλεια ἁμαρτία εἶναι τά πιά κάτω.

α) Προσβολή β) Συνδιασμός γ) Πάλη δ) Συγκατάθεση ε) Αἰχμαλωσία.

α) Προσβολή, ὀνομάζουν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἕνα ἀπλό λογισμό ἢ μιᾶ τυχαία εἰκόνα πού ἐμφανίζεται γιά πρώτη φορά στόν ἄνθρωπο. Αὐτό εἶναι ἀνεπιτίμητο μέ τήν προϋπόθεση ὅτι δέν ἔγινε μέ τή ἐπιδίωξη τοῦ ἀνθρώπου. Ἄν ὅμως μέ τή θέλησή του εἶδε τήν εἰκόνα, τότε σίγουρα εἶναι ἔνοχος καί ἐπιτιμᾶται, ἐπειδή κατά τόν Μ. Βασίλειο ἀθετήσαμε τήν ἐντολή τοῦ Θεοῦ· **«πάση φυλακῇ**

τηρει σὴν καρδίαν> (Παροιμ. 4. 23). Δέν ἐλάβαμε καθόλου προφυλάξεις γιά τήν προφύλαξη τῆς ψυχῆς μας καί γιά τοῦτο εἴμαστε ἔνοχοι.

β) Συνδιασμός.

Συνδιασμός, εἶναι ὅταν δεχθεῖ ν' ἀρχίσει ἡ ψυχὴ διάλογο μέ το λογισμό. Ὁ Ἰωσήφ ὁ Βρυένιος, λέγει, ὅτι ὁ συνδιασμός εἶναι ἡ παραδοχὴ τοῦ λογισμοῦ ἀπό τήν ψυχὴ καί ἡ μελέτη καί ἡ συνομιλία τῆς ψυχῆς μέ τό λογισμό παρὰ τήν προαίρεσή της.

Ὁ διάβολος γιά ξεγελάσει τόν ἄνθρωπο καί νά τόν ἐγκλωβίσει στό λογισμό, τοῦ δημιουργεῖ ἡδονικές εἰκόνες στή φαντασία του. Αὐτή ἡ προσπάθεια τοῦ πονηροῦ κάποτε κάμπει τήν ἀμφιβολία τῆς ψυχῆς καί ἀρχίζει νά παρασύρεται σέ συμφωνία μέ τό λογισμό. Ἡ ἐνέργεια αὐτή τῆς ψυχῆς εἶναι πολύ ἐπικίνδυνη, γιατί ἀπό τό στάδιο αὐτό ἐξαρτᾶται ἂν θά ὀλοκληρωθεῖ ἡ ἁμαρτία ἢ ὄχι. Στό στάδιο αὐτό ἂν ἡ ψυχὴ ἀντιληφθεῖ τήν παγίδα τοῦ πονηροῦ καί συμπεριφερθεῖ σωστά καί ἀντιμετωπίσει κατάλληλα τόν πειρασμό, ἀποφεύγεται ἡ ἁμαρτία. Ἄν ὄχι, τότε ἀρχίζει ὁ κατήφορος καί ἡ ψυχὴ ὀδηγεῖται πρὸς τό τρίτο στάδιο τῆς συγκατάθεσης πού εἶναι ἡ ἁμαρτία. ἁμαρτία.

β) Συγκατάθεση.

Ὅταν στό στάδιο τοῦ συνδιασμοῦ, ἡ ψυχὴ δεχθεῖ τό λογισμό, τότε ἀρχίζει νά σκέφτεται ἡδονικά τό ἀντικείμενο τοῦ λογισμοῦ μέ ἡδονικές

εἰκόνες, πού κτασκευάζει ὁ διάβολος χρησιμοποιώντας τή φαντασία τοῦ ἀνθρώπου. Ἀπό τή στιγμή αὐτή ἡ ζυγαριά ἄρχισε νά κλίνει πρὸς τελεία παραδοχή καί αἰχμαλωσία τῆς ψυχῆς στό ἀντικείμενο τοῦ λογισμοῦ. Ἡ δύναμη τῆς ψυχῆς δέν ἀχρηστεύθηκε ἀκόμα καί ἡ συνείδηση ἔστω καί ἀδύναμα διαμαρτύρεται καί γίνεται κάποια ἀντίσταση καί ἀρχίζει ἕνας πόλεμος., μιά πάλη δύσκολη, γίνεται ἕνας μέγας ἀγώνας. Γιά τήν πάλη αὐτή ἀναφερώμαστε στή συνέχεια.

δ) Πάλη.

Γιά τό στάδιο αὐτό πού ὀνομάσαμε πάλη, θά μᾶς διαφωτίσει ὁ ἅγιος Ἰωάννης «τῆς Κλίμακος». Λέγει ὁ Ὅσιος ὅτι στήν «πάλη» ὑπάρχει μιά δύναμη τῆς ψυχῆς ἰσοδύναμη μέ τό λογισμό καί σίγουρα ἂν τό θελήσει ἡ ψυχὴ μπορεῖ νά νικήσει τό λογισμό καί νά ἀπαλλαχθεῖ ἀπό τήν τέλεια καταστροφή.

Στό στάδιο αὐτό κι ἂν ἀκόμα δέν ἔχει νικηθεῖ ἡ ψυχὴ μολύνθηκε μέ τό λογισμό καί γιά νά καθαρίσει πρέπει νά καταφύγει στό Θεό μέ προσευχές νηστεῖες καί ἐξομολόγηση.

ε) Αἰχμαλωσία.

Ἄν στό στάδιο τῆς πάλης νικηθεῖ ἡ ψυχὴ, τότε ὑποκύπτει στόν λογισμό καί θέλοντας καί μὴ θέλοντας, ὀδηγεῖται μέ ὁρμή στό ἀντικείμενο τοῦ λογισμοῦ, δυναμώνει πολύ ἡ ἐπιθυμία καί δια-

πράττει νοερά τήν ἁμαρτία μέχρι πού να δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νά τήν ἐνεργήσει καί στήν πράξη. Χωρίς ἀμφιβολία ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλέον αἰμάλωτος τῆς ἐπιθυμίας του, γιατί ὁ πονηρός τοῦ ἔχει συγκίσει τήσκέψη καί τοῦ σκοτίζει τή διάκριση. Τόν ἔχει μεθύσει ἡ ἐπιθυμία γιά τό τή διάπραξη τῆς ἁμαρτίας καί δέ μπορεῖ νά λειτουργήσει σωστά ἡ κρίση του. Ἔτσι δέσμιος ὁδηγεῖται στή διάπραξη τῆς ἁμαρτίας, γίνεται ὑπηρέτης τοῦ πάθους καί πορεύεται στό δρόμο τῆς κόλασης, πρὸς δόξαν τοῦ ἔωσφόρου.

Αὐτή εἶναι ἡ διαδρομή τῆς ἁμαρτίας, τήν ὁποία θά πρέπει νά γνωρίζουμε καί νά τήν προλαμβάνουμε ἀπό τά πρῶτα της στάδια τοῦ πειρασμοῦ καί νά γλυτώνουμε τίς ἐνοχές τῆς συνείδησής μας.

Εἶναι μεγάλο κακό ἡ ἁμαρτία. Εἶναι πολύμορφη, πολύπλευρη, παρακολουθεῖ τά βήματά μας, συνοδεύει τή ζωή μας, καί μέ τήν παραικροή ἀμέλειά μας μᾶς ἐπιτίθεται καί μᾶς βασανίζει.

Ἡ ἁμαρτία δέν εἶναι μόνη· γεννᾷ μεγάλα καί δυνατά τέκνα πού καταβάλλουν τόν ἄνθρωπο ὅταν ἀπομακρυνθεῖ ἀπό τό Θεό καί μένει μόνος χωρίς βοήθεια. Τά τέκνα της εἶναι τά διάφορα πάθη γιά τά ὁποῖα θά μιλήσουμε στή συνέχεια.

5.ΤΑ ΠΑΘΗ

Συχνά ακούμεν τή λέξη πάθος, στίς όμιλίες τών θεολόγων, καί διαβάζουμε επίσης στή Γραφή καί στά θρησκευτικά βιβλία. Πόσοι ἄραγε γνωρίζουν τί εἶναι πάθος καί πῶς γίνεται; Σίγουρα εἶναι λίγοι ἀπό τό πλατύ στρῶμα τοῦ λαοῦ πού ξέρουν ἀρκετά γιά τό θέμα. Γιά τοῦτο στή συνέχεια θά προσπαθήσουμε νά διαφωτίσουμε ὅσο πιό ἀπλᾶ μπορούμε, αὐτούς πού ἐπιθυμοῦν νά μάθουν τί εἶναι τό πάθος καί πόσο καταστρεπτικό γίνεται.

Ὁ Θεός ἔπλασε τόν ἄνθρωπο κατ' εἰκόνα Του, τόν ἐφωδίασε μέ κάποιες χρήσιμες δυνάμεις τίς ὁποῖες ὅταν τίς χρησιμοποιεῖ μέ μέτρο καί γιά τό σκοπό πού τοῦ τίς ἔδωσε ὁ Πλάστης του, θά συντηρεῖται καί θά προοδεύει στή ζωή καί θά μπορέσει νά ὀλοκληρώσει τό σκοπό του, τόν προορισμό του. Αὐτές οἱ δυνάμεις εἶναι οἱ διάφορες ἐπιθυμίες γιά συντήρηση τῆς ζωῆς καί διαιώνισης τοῦ εἴδους κλπ. Μερικά παραδείγματα θά ξεκαθαρίσουν τί ἐννοοῦμεν. Ἡ ἐπιθυμία γιά νά πάρει τροφή ὁ ἄνθρωπος εἶναι νά τρέφεται τό σῶμα του γιά νά ἀνταποκρίνεται στίς ὑποχρεώσεις τῆς ζωῆς. Ὅταν λοιπόν τρώει ὁ ἄνθρωπος αὐτό πού χρειάζεται τότε ζεῖ σωστά. Ὅταν ὅμως ἀρχίσει νά ὑπερβαίνει τό μέτρο καί νά κάνει τό φαγητό σκοπό καί κυριευθεῖ ἀπό ἄμετρη χρήση τροφῶν καί ποτῶν καί ἡ ἐννοια του καί ὁ λογισμός του εἶναι πότε θά κάτσει στό τραπέζι, τότε σίγουρα γίνεται αἰχμάλωτος τῆς ἐπιθυμίας, ξεπερνᾷ τό μέ-

τρο πού χρειάζεται και αυτή ή κατάσταση είναι τό πάθος, ή ακατανίκητη επιθυμία, ή απόκλιση από τό μέτρο. Ἕλλη παράδειγμα: ή επιθυμία για σαρκική μίξη τών δύο φύλων δόθηκε για τή διαιώνιση τοῦ εἴδους και για τό σβύσιμο τῆς πύρωσης τῆς σάρκας, πάντοτε μέσα στό γάμο. Ἐπί τή στιγμή ὅμως πού κάνουμε τήν επιθυμία αυτή ανάγκη στή ζωή μας ὅπως τό ψωμί και τό νερό και κυριευθοῦμε από ἄκρατη επιθυμία και μέσα στό γάμο ἀκόμα γίνεται πάθος πού μᾶς βγάλλει ἀπό τό μέτρο. Πολύ χειρότερο είναι ὅταν γίνεται και ἐκτός τοῦ γάμου πού εἶναι πορνεία ή μοιχεία. Τό ἴδιο συμβαίνει μ' ὅλες τίς επιθυμίες μας ὅταν τίς χρησιμοποιοῦμε πάνω ἀπό τό μέτρο τότε γίνονται πάθη πού μᾶς τυραννοῦν και μᾶς ἀπομακρύνουν ἀπο τό δρόμο τοῦ Θεοῦ.

Αὐτές τίς δυνάμεις ὅταν ὁ ἄνθρωπος τίς χρησιμοποιεῖ σύμφωνα μέ τό σκοπό πού ὁ Θεός τίς ἔδωσε, δέν ὑπάρχει τίποτα τό κακό, ἀλλά ζεῖ ὁ ἄνθρωπος μιά ζωή σύμφωνα μά τό θέλημα και τό σκοπό τοῦ Δημιουργοῦ του. Ὅταν ὅμως, ἐπαναλαμβάνουμε, τίς χρησιμοποιεῖ καταχρηστικά, τότε γίνονται πάθη τά ὁποῖα ὁ διάβολος τά ἐκμεταλεύεται και παρασύρει τόν ἄνθρωπο στήν ἀμαρτία δένοντάς τον στό βρωμερό ἄρμα του. Τά πάθη εἶναι τό ἔδαφος πού σπέρνεται και ἀναπύσσεται ή ἀμαρτία τῆς ὁποῖας τόν πικρό καρπό θερίζει ὁ ἄνθρωπος. Ὅσες δυνάμεις ἔχει δώσει ὁ Θεός στήν ψυχή, ἄν δέν τίς προσέξει ὁ ἄνθρωπος γίνονται

καί τόσα πάθη πού καταστρέφουν ολοκληρωτικά τήν ψυχή καί εἶναι γιά τοῦτο πού πρέπει νά ἀγρυπνᾷ ὁ ἄνθρωπος καί νά ἐλέγχει ὅλες του τίς ἐπιθυμίες καί νά τίς κατευθύνει σωστά. Ἀπό αὐτά τά πάθη γίνονται καί τά λεγόμενα θανάσιμα ἁμαρτήματα γιά τά ὁποῖα θά ὁμιλήσουμε στή συνέχεια γιά ἐνημέρωση τῶν ἀναγνωστῶν μας.

Τά ἑπτά θανάσιμα ἁμαρτήματα.

Εἶδαμε πιά πίσω ὅτι ἁμαρτία εἶναι κάθε παράβαση τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καί κάθε κατάχρηση τῶν ἀγαθῶν πού μᾶς ἔχει δωρήσει γιά νά ζήσουμε σωστά. Κάθε παράβαση καί κατάχρηση εἶναι σοβαρή ἁμαρτία πού ζημιώνει πολύ τόν ἄνθρωπο.

Κάθε ἁμαρτία ἔχει μέσα της τόν κίνδυνο τοῦ θανάτου τῆς ψυχῆς, ὅπως κάθε πληγή ἔχει καί τόν κίνδυνο τῆς μόλυνσης καί τό θάνατο τοῦ σώματος. Ὑπάρχουν ἁμαρτήματα, ὅπως ὑπάρχουν καί πληγές, πού θεραπεύονται εὐκόλα, ὑπάρχουν ὅμως ἁμαρτήματα καί πληγές πού δύσκολα θεραπεύονται γιατί εἶναι μεγάλη ἡ ἔκτασή τους καί χρειάζονται ἄμεση καί συνεχεῖ θεραπεία καί εἶναι ἐδῶ πού γίνεται ἡ διάκριση σέ θανάσιμα καί μή ἁμαρτήματα. Ἡ μικρή ἁμαρτία ὅσο κι' ἂν εἶναι κακό, εὐκόλα ἐξαλείφεται μέ μικρή προσπάθεια, γιατί μοιάζει σάν τό νήπιο πού εὐκόλα καταβάλλεται. Ἐνῶ τό μεγάλο τραῦμα καί ἡ μεγάλη ἁμαρ-

τία, δύσκολα θεραπεύονται γιατί μοιάζουν σάν τόν άνδρα πού δύσκολα τόν καταβάλλεις. Μέ τό σκεπτικό αὐτό μερικές άμαρτίες λέγονται θανάσιμες.

Γιατί μερικές άμαρτίες λέγονται μή θανάσιμες;

Ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης λέγει: «Ἐπειδή ἡ άμαρτία διά τοῦτο λέγεται θανάσιμος, διατί εὐθύς ὅπου τήν κάνει ὁ άνθρωπος εἶναι άξιος νά θανατωθεῖ από τό Θεό. Λέγονται θανάσιμες άκόμα ἔπειδή εἶναι μεγάλο ψυχικό τραῦμα πού άν δέ θεραπευτεῖ γρήγορα χωρίζει τήν ψυχή από τό Θεό καί αὐτός εἶναι ὁ πλέον τραγικός θάνατος

Ἄς δοῦμε τώρα ποῖα εἶναι τά θανάσιμα άμαρτήματα καθώς αὐτά αναφέρονται στό «Ἐξομολογητάρι» τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου. Στήν ὑποσημείωση τῆς σελίδας 14, γράφει τά ἑξῆς: «Ὁ Γαβριήλ Φιλαδελφείας καί ὁ Νικόλαος Βούλγαρος αναφέρονται στίς ἐνέργειες καί στά ἀποτελέσματα τῶν μεγάλων αὐτῶν άμαρτημάτων, τά ὁποῖα σάν άλλες μητέρες γεννοῦν κακά παιδιά», ἐννοώντας τά ἑπτά θανάσιμα άμαρτήματα πού αναφέρουμε στή συνέχεια. Θά δοῦμε λοιπόν, τά ἑπτά μέγιστα κακά καί τά παιδιά πού γεννοῦνται από αὐτά.

Ἵπερηφάνεια: Γεννᾶ τήν κενοδοξία, τήν καύχηση, οἶση, άνυποταξία, καταγέλαση, ὑποκρισία, πείσμα καί άλλα.

Φιλαργυρία: Γεννᾶ τήν πλεονεξία άνελεημοσύνη, σκληρότητα καρδιάς, κλεψιά, ψεῦδος, ά-

δικία, δολιότητα, ἐπιορκία, σιμωνία, ιεροσυλία, κλπ.

Πορνεία: Μοιχεία, ἀρσενοκοιτία, κτηνοβασία αίμομιξία, παιδοφθορία, συγκυλισμός, μαλακία, ἀναίδεια, τύφλωση τοῦ νοῦ, κλπ.

Φθόνος: Ἐπιβουλή, ἔχθρα φιλονικεία, καταλαλιά, ἀπάτη, προδοσία φόνο, ἀχαριστία, λύπη γιά τά καλά τοῦ ἄλλου.

Γαστριμαργία: Γεννᾶ τή λαίμαργία, μέθη, ἀσωτία, λαγνεία, ἀκηδία καί ἄλλα κακά.

Θυμός: Βλασφημία, μῖσος, μνησικακία, φιλονικεία, ἐπιορκία, κατάρα, ὕβρι, διαπληκτισμό, καυγά καί φόνο.

Ἄκηδία (ἀμέλεια): Γεννᾶ τή μικροψυχία, λύπη, ἀγανάκτηση, προφάσεις, ἀπιστία, νωθρότητα, καί ἔλλειψη καλῶν ἔργων.

Αὐτά εἶναι τά ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα, ὅπω τά καταγράφονται, ἀλλά νομίζω δέν εἶναι τά μόνα γιατί διαπιστώνω ὅτι ἀπό αὐτά λείπει ἴσως τό χειρότερο καί ἡ ρίζα πού τροφοδοτεῖ πολλά ἀπό αὐτά. Ποιό εἶναι αὐτό πού λείπει; Εἶναι ἡ **φιλαυτία**, ἡ μητέρα τῶν περισσοτέρων κακῶν· ἡ ρίζα πού ποτίζεται μέ τό νερό τῆς **φιληδονίας** καί ἀναπτύσσει τόν κορμό καί τούς κλάδους τῆς ἁμαρτίας. Αὐτό θά τό διαπιστώσουμε στή συνέχεια μέσα ἀπό τίς ἀναφορές τῆς Γραφῆς καί τῶν Πατέρων.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, γράφοντας πρός τόν Τιμόθεο γιά τά κακά πού θά μαστίζουν τούς

άνθρώπους κατά τούς ἔσχατους καιρούς, ἀναφέρει ἓνα κατάλογο παθῶν μέ πρώτη τή φιλαυτία. Ἄρχίζει ὡς ἑξῆς: «**ἔσονται οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι..καί κατακλείει μέ τή λέξη φιλήδονοι**». (Β. Τιμ. 3, 2). Ἐρμηνεύοντας τό μέρος αὐτό ὁ Θεοφύλακτος Βουλγαρίας, γράφει: « *Εὐθύς ὁ ἀπόστολος βάλλει τό πρῶτον πάθος ἀπό ὅλα τά πάθη καί τήν πρώτην ρίζα ὅπου γεννᾷ ὅλα τά κακά, ἤγουν (δηλαδή) τή φιλαυτία*». Καί στή συνέχεια ἑξηγεῖ τί εἶναι φιλαυτία.« *Εἶναι λοιπόν ἡ φιλαυτία μία ἄτακτος φιλία τοῦ ἑαυτοῦ μας ἀπό τήν ὁποῖα νικώμενοι κάμνομεν ὅλα τά κακά καί τά πάθη, διά νά θεραπεύσωμεν τόν ἑαυτό μας καί ἡ ὁποῖα μᾶς κάμνει νά μή στοχαζόμεθα καί νά θέλωμε τό καλό τοῦ πλησίον μας, ἀλλά τό δικό μας*»

Καί ὁ Νικήτας ὁ στηθαῖος, λέγει γιά τή φιλαυτία: « *Φιλαυτία εἶναι ἡ ἄλογη ἀγάπη τοῦ ἑαυτοῦ μας, τοῦ σώματός μας, ἡ ὁποῖα κάνει τόν ἀγωνιστή φίλαυτο, φιλοσώματο καί τόν ἀπομακρύνει ἀπό τό Θεό καί τή βασιλεία Του*» Ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής ἐπίσης: «*Φιλαυτία εἶναι ἡ πρὸς τό σῶμα ἐμπαθῆς καί παράλογη ἀγάπη*» Ὁ Ὅσιος Θαλάσσιος ὁ Λίβυς:« *Ἄρχή τῶν κακῶν τῆς ψυχῆς εἶναι ἡ φιλαυτία*» Ὁ Ἰωάννης τῆς Κλίμακος χαρακτηρίζει τή φιλαυτία σάν τό ἐ-

πικάλυμμα πού κρύβει τὰ κακά τῆς ψυχῆς· καί ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, προειδοποιεῖ ὅτι πρέπει νά γνωρίζουμε πῶς ἡ ἐμπαθῆς φιληδονία εἶναι πολύμορφη καί πολύτροπη».

Εἶναι πολύ ἀποκαλυπτικοί οἱ Πατέρες γιά τὰ ἀποτελέσματα τοῦ μεγάλου αὐτοῦ πάθους πού λέγεται φιλαυτία. Ὁ Ὅσιος Ἡσύχιος γράφει: **«Δέν ὑπάρχει χειρότερη κακία ἀπό τή φιλαυτία. Παιδιά τῆς φιλαυτίας πού κινοῦνται μέ ὄρμη εἶναι ὁ αὐτοέπαινος μέσα στήν καρδιά, ἡ αὐταρέσκεια, ἡ γαστριμαργία, ἡ πορνεία, ἡ κενοδοξία, ὁ φθόνος καί ἡ κορωνίδα ὅλων ἡ ὑπερηφάνεια, ἡ ὁποία γνωρίζει ὄχι μόνον ἀνθρώπους ἀλλά καί ἀγγέλους νά ρίχνει ἀπό τόν οὐρανό καί νά τοὺς ντύνει μέ σκοτάδι ἀντί μέ φῶς.»** Ὁ δέ Νικήτας ὁ Στηθαῖος πού προαναφέραμε ἐπισημαίνει τὰ κακά τῆς φιλαυτίας, λέγοντας: **«Τίποτα δέν ἐμποδίζει ἀπό τήν ἐργασία τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ τόν ἀνθρώπο πού ξεκίνησε πνευματικούς ἀγῶνες, ὅσον ἡ παγκάκιστη φιλαυτία. Αὐτό εἶναι τό ἐμπόδιο τῶν ἀγωνιστῶν. Αὐτή βάζει στό νοῦ ἀρρώστειες καί δυσκολοθεράπευτα πάθη. Καί μέ τόν τρόπο αὐτό ψυχραίνει τή θερμῆ τῆς ψυχῆς καί τοὺς πείθει νά παραιτοῦνται εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἀπό τήν κακοπάθεια (τοῦ σώματος, ὅπως μέ νηστείες κλπ.), ὡς ἐχθρό τῆς τρυφυλῆς ζωῆς».**

Ὁ Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης ἐπισημαίνει τόν ὕπουλο ρόλο τῆς φιλαυτίας ὅτι ἔχει σκοπό νά κά-

νει τόν ἄνθρωπο παράλυτο, ἀναίσθητο, καί νά τόν παραδώσει δεμένο στό βασιλείο τοῦ σατανᾶ. Κανένα ἄλλο πράγμα δέν κάνει τήν ψυχή τῶν ἀγωνιστῶν τόσο πολύ ἄτονη, ἀδιάφορη καί ἀνόητη, ὅσο ἡ φιλαυτία ἡ τροφός τῶν παθῶν. Ὅταν ἡ φιλαυτία ἀντί γιά κόπους τῆς ἀρετῆς προτιμᾷ τήν ἀνάπαυση τοῦ σώματος...τότε προξενεῖ ἀτονία (παράλυση) τῆς ψυχῆς γιά τόν ἀγώνα τῆς σωτηρίας.

Ἡ ἁγία Μάξιμος, λέγει γιά τήν φιλαυτία: **«Ἐκεῖνος πού ἔχει τήν φιλαυτία ἔχει ὅλα τά πάθη».** **Τρομερό πρᾶγμα ἀδελφοί μου! Πρέπει νά γνωρίζουμε ὅτι ὁ διάβολος μᾶς ἐξηπάτησε μέ δόλο κατά τρόπο πανοῦργο καί κακοῦργο διά μέσου τῆς φιλαυτίας προσβάλλοντάς μας μέ τήν ἡδονή, καί ἔτσι μᾶς χώρισε κατά τήν προαίρεση τόν ἕνα ἀπό τόν ἄλλο καί ἀπό τό Θεό».** Καί στή συνέχεια Ὁ Ὅσιος περιγράφει τήν τραγική κατάσταση καί τή συμπεριφορά τοῦ φίλαυτου. Παρουσιάζει τό φίλαυτο σάν ἄνθρωπο ἀφελή καί ἀνίκανο νά κατανοήσῃ τήν ἀλήθεια νά δεῖ τήν δυστυχία του καί νά ζητήσῃ τήν ἀπαλλαγή του ἀπό τό πάθος του. Καί λέγει: «Κάθε ἄνθρωπος μέ τήν πείρα του πώς τήν κάθε ἡδονή, (εὐχάριστη ἀπόλαυση) τήν διαδέχεται ἡ ὀδύνη, ὁ πόνος, ἔστρεψε ὅμως ὅλη του τήν προσοχή καί τήν προσπάθεια στό νά ὑπερασπίξῃ τήν ἡδονή νά καταπολεμεῖ πάση θυσία τήν ὀδύνη πού φέρνει ἡ ἀπόλαυση τῆς ἀμαρτίας, γιά νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τόν πόνο καί νά ἀπο-

λαμβάνει τήν ἡδονή. Μέ τόν τρόπο ὅμως αὐτό αὐτό προσπαθεῖ νά κρατήσῃ τή φιλαυτία του συνδεδεμένη μέ τήν ἡδονή καί νά ἀποβάλλῃ τήν ὀδύνη. Αὐτή του ἡ προσπάθεια νά ἀποφύγῃ τά δυσάρεστα καί νά ἀπολαμβάνῃ τά εὐχάριστα φανερώνει πῶς εἶναι δεμένος μέ τή φιλαυτία του καί συνεχίζει αὐτή τήν προσπάθεια νά ἐφευρίσκῃ ἀπερίγραπτα καί καταστρεπτικά πάθη. Αὐτή ἡ ἀμαρτωλή λογική διέστρεψε τήν κατά Θεό λογική καί μετέτρεψε τόν κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἄνθρωπο αἰχμάλωτο σέ σωρό ἀμαρτωλῶν παθῶν μέ μητέρα τή φιληδονία».

Πῶς ἐλευθερώνεται ὁ ἄνθρωπος ἀπό τή φιλαυτία;

Οἱ Πατέρες μᾶς ὑπέδειξαν ὅτι ρίζα τῶν παθῶν εἶναι ἡ φιλαυτία, ἐμεῖς θά πρέπει νά δοῦμε καί τί συμβουλεύουν γιά τήν ἀπελευθέρωση ἀπό αὐτήν σύμφωνα μέ τήν δική τους πεῖρα.

Λένε λοιπόν, γιά νά ἀποφύγουμε τήν τυραννία τῆς φιλαυτίας, θά πρέπει νά ἐπιδοθοῦμε σέ νηστείες, ἀγρυπνίες, προσευχές, καί μέ κόπους τοῦ σώματος, τήν ἐκκοπήν τῶν θελημάτων μας καί μέ ταπείνωση τῆς ψυχῆς κάνουμε ἀνενέργητο τό πνεῦμα τῆς φιλαυτίας καί φιληδονίας. Τά πιό κάτω ἀξίζουν ἰδιαίτερης προσοχῆς. «***Γιά νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό ὅλα τά κακά σύντομος δρόμος σωτηρίας εἶναι ἡ ἀληθινή καί μέ ἐπίγνωση ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί νά ἀπαρνηθεῖ ἡ ψυχὴ μας διά παντός τό σῶμα καί τόν κόσμον (ἐννοεῖ τίς κακίες τοῦ κό-***

σμου και τό θέλημά μας), ἀκόμη και ἡ ἐπιστροφή στή σωστή χρήση και ἀντιμετώπιση τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς. Ἐπειτα ἀφοῦ ἀποβάσουμε τήν ἐπιθυμία τῆς ἡδονῆς και τό φόβο τῆς ὀδύνης θά ἐλευθερωθοῦμε ἀπό κάθε κακία και ἐλεύθεροι πιά ἀπό τή φιλαντία τοῦ σώματος νά ἀνεβαίνουμε μέ τή γνώση τοῦ Δημιουργοῦ, και στή θέση τῆς κακῆς φιλαντίας νά βάλουμε τήν ἀγαθή και νοερή φιλαντία τῆς ψυχῆς πού εἶναι μακριά ἀπό τή φιλαντία τοῦ σώματος, γιά νά λατρεύουμε σωστά τό Θεό και νά καταρτίζουμε σωστά τήν ψυχή μας. Νά ἀφανίσουμε τή φιλαντία γιά νά ἀφανίσουμε ὅσα γεννιοῦνται ἀπό αὐτήν»-(Μάξιμος Ὁμολ.). Ὅπως φαίνεται ἀπό τίς ἀναφορές τῶν Πατέρων, ἡ φιληδονία συνοδεύει πάντοτε τή φιλαντία και γιά τοῦτο τό κακό γίνεται ὄλο και πιο μεγάλο. Μερικοί ἀναφέρονται ἰδικά γιά τή φιληδονία: ὁ Μᾶρκος ὁ Ἀσκητής λέγει:«ἀπό τή φιληδονία ἔρχεται ἡ ἀμέλεια και ἡ λησμοσύνη τῶν καλῶν». Ὁ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς γράφει πρό τή Μοναχή Ξένη τά ἀκόλουθα:« Ὅταν φροντίζουμε νά ἱκανοποιοῦμε τίς ἐπιθυμίες τῆς σάρκας τότε εἶναι κακό τό πάθος και ἡ φιληδονία γίνεται ἀρχή σαρκικῶν παθῶν και ἀρρώστεια τῆς ψυχῆς». Ὁ δέ Ἅγιος Μάξιμος γράφει πρός Θαλάσσιο: «Ἡ φιληδονία μοιάζει μέ κρεβάτι πού κρατεῖ καθηλωμένο τόν ἄνθρωπο, και ἀφοῦ εἶναι

κρεβάτι πού σέ κρατεί καθηλωμένο, ἐφάρμοσε τό λόγο τοῦ Κυρίου πρὸς τόν Παράλυτο «σήκωσε τό κρεβάτι σου καί πήγαινε στό σπίτι σου». Δηλαδή νά διατάξουμε τό νοῦ μας νά ἀφήσει τή φιληδονία πού τόν κρατεῖ παράλυτο καί νά πάρουμε τό σῶμα μας στό δρόμο τῶν ἀρετῶν καί νά πᾶμε στό σπίτι μας στόν οὐρανό».

Ἄντιλαμβάνεσαι ἀγαπητέ μου ἀναγνώστη, πώς πρέπει νά στρέψεις τώρα τήν προσοχή σου στόν ἑαυτό σου καί νά ἀνιχνεύσεις τό μεγάλο δίδυμο κακό, τή φιλαυτία καί τή φιληδονία καί νά τίς ἀπομακρύνεις ἀπό τή ψυχή σου καί τότε νά εἶσαι βέβαιος πώς δέ θά δυσκολευτεῖς νά γκρεμίσεις τό κάστρο τῆς ἀμαρτίας.

Δέ θάθελα νά ἐπεκταθῶ, ἀλλά νομίζω θά ἦταν ὠφέλιμο νά μιλήσουμε γιά λίγο γιά τό τέκνο τῆς φιλαυτίας, τό πολύ ἐπικίνδυνο, τήν ὑπερηφάνεια. Αὐτή κάνει τή πιό μεγάλη ζημιά στόν ἄνθρωπο καί καταστρέφει τήν ψυχή του. Ὁ Ἐωσφόρος δέν ἐκδιώχθηκε ἀπό τόν οὐρανό ἐξ αἰτίας πορνείας ἢ κλοπῆς, ἀλλά ἀπό τήν μεγάλη του ὑπερηφάνεια ἔπεσε στά βάθη τῆς κόλασης. Εἶπε «θά τοποθετήσω τό θρόνο μου ἀπέναντι στό θρόνο τοῦ Θεοῦ καί θά γίνω ὅμοιος μέ τόν Ὑψι-

στον» (Ήσαΐας 14, 13). Γι' αυτό τό μεγάλο κακό θά δανιστοῦμε πάλιν τά λόγια τῶν Πατέρων.

Ὁ Κασσιανός ὁ Ρωμαῖος λέγει: «Ἡ ὑπερηφάνεια προσβάλλει συνήθως τούς τελείους καί προσπαθεῖ νά τούς καταστρέψει. Εἶναι σάν μιά κολλητική καί θανατηφόρα ἀρρώστεια πού δέν προσβάλλει ἓνα μέρος μόνο τοῦ σώματος ἀλλά ὀλόκληρο τό σῶμα. ἔτσι καί ἡ ὑπερηφάνεια καταστρέφει ὀλόκληρη τή ψυχή καί τή ρίχνει σέ τέλεια πτώση...ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι σάν ἓνας τύραννος πού κατέλαβε μιά ὁμορφη μεγάλη πόλη καί τήν καταστρέφει ὀλόκληρη, ἔτσι καί ἡ ὑπερηφάνεια ὅταν καταβάλλει τήν ἄθλια ψυχή τήν καταστρέφει ὀλόκληρη ὁ ἀγώνας ἐναντίον τοῦ πάθους αὐτοῦ εἶναι ὁ φοβερότερος καί ἀγριότερος». Ὁ ἅγιος Μάξιμος ἀναλύει τό πάθος αὐτό ὡς ἐξῆς: « **Τό πάθος αὐτό τῆς ὑπερηφάνειας ἀποτελεῖται ἀπό δύο ἄγνοιες, καί δύο ἄγνοιες ἐνωμένες ἀποτελοῦν μιά φρόνηση συγκεχυμένη. Γιατί ὁ ὑπερήφανος εἶναι ἐκεῖνος πού ἀγνόησε καί τή θεία βοήθεια καί τήν ἀνθρώπινη ἀσθένεια.** Ἄρα λοιπόν ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι στέρηση θείας καί ἀνθρώπινης γνώσεως. Γιατί μέ δυό ἀρνήσεις τῶν ἀληθινῶν ἄκρων γίνεται μιά ψεύτικη κατάφαση».

Ὁ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς προειδοποιεῖ τὴν Ξένη Μοναχὴ, ὅτι ἐκεῖνος πού πού ἀποχτᾶ τὴν ὑπερηφάνεια, εἶναι δύσκολο ἢ μᾶλλον ἀδύνατο νά θεραπευτεῖ, γιατί ἡ πτώση αὐτὴ εἶναι ὅμοια μέ τὴ πτώση τοῦ διαβόλου».

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, λέγει: «Οὐ δέν ὑπερηφανείας χειρὸν». Δηλαδή, δέν ὑπάρχει χειρότερον κακό ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνεια. Καί ἐννοώντας τὴ πτώση τοῦ Ἐωσφόρου, λέγει : **«Ἡ ὑπερηφάνεια δύναμιν ἀσώματον κατέβαλεν καὶ ἀπέσπασεν ἄνωθεν... οὐδέν οὕτως ἀποστρέφεται ὁ Θεός ὡς ὑπερηφάνειαν. Ἀρχὴ ἀμαρτίας ὑπερηφάνεια. Ταύτης παρούσης ἅπας ὁ βίος ἡμῶν ἀκάθαρος γίνεται... ἡ ὑπερηφάνεια ἐσχάτη μωρία»** Συνεχίζοντας τὰ σχόλιά του ὁ ἅγιος, γιά τὴν ὑπερηφάνεια λέγει ὅτι δέν ὑπάρχει ἄλλο κακό πού μοιάζει μέ τὴν ὑπερηφάνεια γιατί μετατρέπει τόν ἄνθρωπο σέ δαίμονα. Εἶναι τέτοια ἡ φύση τῆς ὑπερηφάνειας πού καταστρέφει τόν σύνδεσμο τῆς ἀγάπης καί χωρίζει τοὺς ἀνθρώπους τόν ἓνα ἀπὸ τόν ἄλλο.

Καί τέλος ὁ Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, χαρακτηρίζει τὴν ὑπερηφάνεια «ἄρνηση Θεοῦ, ἐφεύρεση τῶν δαιμόνων, ἐξουθένωση τοῦ ἀνθρώπου καί πρόδρομο τῆς παραφροσύνης»

Σίγουρα κάθε άμαρτία είναι ένα τραῦμα και μία πληγή· τό μοναδικό φάρμακο για νά τή θεραπεύσει είναι ή ειλικρινής μετάνοια. Έδω πρό-πει νά στρέψουμε τήν προσοχή μας για σωστή με-τάνοια και άπαλλαγή από τήν άμαρτία γιατί μās στερεϊ τή χαρά τοῦ Παραδείσου. Ἄν ποθοῦμε τή σωτηρία μας σίγουρα ή μετάνοια είναι τό μέσον πού θά τήν κερδίσουμε

6.Η ΜΕΤΑΝΟΙΑ

Στίς προηγούμενες σελίδες ἐξετάσαμε τήν ά-μαρτία και είδαμε τά μεγάλα κακά πού προξενεί στον άνθρωπο πού τήν διαπράττει. Τό πιό τραγι-κό είναι ότι απομακρύνει τόν άνθρωπο από τό Θεό και Πλάστη του· αυτό είναι τό ἔσχατο κακό. Σίγουρα όλοι μας καθημερινά, λόγω τῆς τρεπτῆς μας φύσης αλλά και τῆς ἀμέλειάς μας άμαρτάνου-με. Είναι αδύνατον στον άνθρωπο πού ζεϊ και κι-νῆται μέσα σ' αυτόν τό σατανοκρατούμενο κόσμο νά μήν άμαρτήσει. Ο λόγος τοῦ Θεοῦ τό βεβαιώ-νει, **«Πάντες ἡμαρτον και στεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ»**. Και άφοῦ ἔτσι είναι ή πραγματικότη-τα, τί πρέπει νά κάνουμε; Νά μείνουμε σέ άπραξία και νά ζοῦμε μακριά από τό Θεό μας; Ἄσφαλῶς όχι· Χρειαζόμαστε τόν Πλάστη μας, χρειαζόμαστε τήν άγάπη Του και τήν προστασία Του, τή φιλία Του. Γι' αυτό θά πρέπει άφοῦ καθημερινά άμαρ-

τάνουμε, καθημερινά και νά μετανοοῦμε και νά ἀποβάλουμε ἀπό τήν ψυχή μας τό δηλητήριο τῆς ἁμαρτίας. Μέ τήν εἰλικρινή μετάνοιά μας καθαρίζομαστε ἢ μᾶλλον αὐτός μᾶς καθαρίζει και μᾶς δέχεται στήν ἀγκαλιά Του.

Ἡ μετάνοια λοιπόν και στή συνέχεια ἡ ἐξομολόγηση, εἶναι τά μέσα πού ὁ Θεός χάρισε στήν Ἐκκλησία μας, γιά νά συμφιλῶνεται ὁ ἄνθρωπος μέ τό Δημιουργό του. Ἡ μετάνοια και ἡ ἐξομολόγηση εἶναι ἐνιαῖο Μυστήριο· ἐμεῖς ἐδῶ θά τό χωρίσουμε γιά νά γίνει πιό κατανοητό. Πρῶτα ἡ Μετάνοια.

Τί εἶναι ἡ Μετάνοια;

Ἄς δοῦμε λοιπόν τί εἶναι ἡ μετάνοια ἀκολουθώντας τούς σοφούς μας δασκάλους και Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἔννοια τῆς Μετάνοιας.

Μετάνοια εἶναι ἡ ἀλλαγὴ τοῦ φρονήματος, ἢ ἡ μεταμέλεια. Ἡ ἐγκατάλειψη τῆς ἁμαρτωλῆς πορείας τῆς ζωῆς και τῶν ἐσφαλμένων ἔργων· εἶναι ἡ μετάθεση τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τήν ἁμαρτία στή δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ. Στήν Παλαιά Διαθήκη, μετάνοια, σήμαινε τήν ἐπιστροφή τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τήν εἰδωλολατρεία στὸν ἀληθινὸ Θεό.

Ὁ ἀείμνηστος καθηγητῆς Χρῆστος Ἄνδρουτσος καθορίζει τήν ἔννοια τοῦ Μυστηρίου ὡς ἑξῆς: « ***Τό Μυστήριο τῆς μετανοίας εἶναι ἡ θεο-***

σύστατος προᾶξις, καθ' ὃ ὁ Θεός διά τοῦ ἱερέως ἀφίησι τάς μετὰ τό βάπτισμα ἁμαρτίας τῶν εἰλικρινῶς μετανοούντων καί ἐξομολογουμένων».

Ἡ μετάνοια εἶναι ἡ ἀπόφαση τοῦ ἁμαρτωλοῦ νά φύγει ἀπό τή ζωή τῆς ἁμαρτίας καί νά ζήσει πλέον κατά τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ὑπόσχεση στό Θεό γιά ἀρχή ἠθικοῦ βίου.

Ἔσ δοῦμε τί λέγουν γι' αὐτό καί οἱ Πατέρες μας.
«Ἰατρεῖον ἐστίν ἀναιρετικόν τῆς ἁμαρτίας ἡ μετάνοια. Δῶρον ἐστίν οὐράνιον. Δύναμις θαυμαστή. Πάντας μεταποιεῖ (ἀλλάζει). Χωνευτήριον ἐστίν τῆς ἁμαρτίας, ἡ μετάνοια. Αὕτη τόν οὐρανόν ἀνοίγει. Αὕτη εἰς τόν Παράδεισον εἰσάγει, αὕτη τόν διάβολο νικᾷ.» (Χρυσόστομος)

Ἦ Ἰωάννης τῆς Κλίμακος.« Ἡ μετάνοια εἶναι θυγατέρα τῆς ἐλπίδας καί ἡ ἀποκήρυξη τῆς ἀπελπισίας».

Ἦ δέ Μ. Βασίλειος χαρακτηρίζει τή μετάνοια σάν τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου.

Ἦ προφήτης Ἰερεμίας, ἔλεγε· «μήπως ἐκεῖνος πού πίπτει δέν σηκώνεται, ἢ ἐκεῖνος πού παρεκλίνει δέν ἐπιστρέφει; Αὐτό σημαίνει μετάνοια.

Στή συνέχεια θά δοῦμε τή μετάνοια μέσα ἀπό τήν Ἁγία Γραφή.

7. Η ΜΕΤΑΝΟΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ (Μαρτυρίες)

α) Παλαιά Διαθήκη.

Ὁ σκληροτράχηλος Ἰουδαϊκός λαός, πολύ συχνά ἀπομακρυνόταν ἀπό τόν ἀληθινό Θεό καί λάτρευε τά εἰδωλα τῶν ἐθνικῶν γειτόνων του. Πολύ συχνά ἀκουγόταν τό κήρυγμα τῆς μετάνοιας ἀπό τό στόμα τῶν προφητῶν. Ἦταν συνεχῆς ἡ προτροπή γιά μετάνοια ὅπως βεβαιώνεται ὁ ἀναγνώστης τῶν ἱερῶν κειμένων Παλαιᾶς, καί Καινῆς Διαθήκης.

Ὁ Θεός, πρῶτα φανερώνει τήν μεγάλη Του ἀγάπη πρὸς τόν ἄνθρωπο καί κάνει γνωστή τήν πρόθεσή Του καί τή στάση Του ἀπέναντι στόν ἄστατο Ἰουδαῖο, ὡς ἐξῆς: « **Ζῶ ἐγὼ λέγει Κύριος, δέν θέλω τόν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ἀλλά νά ἐπιστρέψει καί νά μετανοήσῃ καί νά σωθεῖ**» (Ἰεζεκ.33,11). Γι'αὐτή του τήν ἀγάπη στέλλει τούς προφήτες καί κηρύττουν μετάνοια καί ἐπιστροφή.

Ὁ Ἡσαΐας φωνάζει: «**λούσασθε καί καθαρίσθητε, ἀποβάλετε τήν κακία τῶν πράξεών σας ἀπό τάς καρδίας σας καί ἀπό τούς ὀφθαλμούς μου**» (Ἡσαΐας 1,6).

Ὁ Ζαχαρίας: «**ἔλθετε μετανοοῦντες πάλιν πρὸς ἐμέ καί ἐγὼ θά ἔλθω πρὸς ἐσᾶς**» (1,3).

Ὁ Ὠσηέ: «**ἐπιστρέφητι Ἰσραὴλ ἐπὶ Κύριον τόν Θεό σου**» (14,12).

Ὁ Σοφός Σειράχ: «**Ἐπίστρεφε ἐπὶ Κύριον καί ἀπόλειπε ἀμαρτίες σου**» (17, 25) καί «**ἐν καιρῷ ἀμαρτημάτων δεῖξον ἐπιστροφήν**» (18, 21).

Τελευταίος από τούς προφήτες πού συνέδεσε τή μετάνοια τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. μέ τήν Νέα Διαθήκη, ἦταν ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος στίς ὄχθες τοῦ Ἰορδάνη ποταμοῦ.

Ἡ μετάνοια καί ἡ ἐξομολόγηση τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶχε τό εὐεργέτημα τῆς ἀποκατάστασης τῆς φιλίας καί τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρός τόν ἄνθρωπο. Δεχόμενος ὁ Θεός τήν μετάνοια τοῦ ἁμαρτωλοῦ, σύμφωνα μέ τήν ὑπόσχεσή Του, ἔδινε στόν μετανοημένο ἄνθρωπο, τήν ἀγάπη, τή φροντίδα καί τήν προστασία Του. Γι' αὐτό ἦταν ἀναγκαία πράξι ἡ μετάνοια.

Ἐτσι λοιπόν ὅλοι οἱ προφῆτες ἤ ἀπεσταλλένοι τοῦ Θεοῦ μιλοῦσαν πάντα γιά τή μετάνοια τῶν ἀνθρώπων, γιατί πάντοτε ἀμάρταναν.

β) Ἡ μετάνοια στήν Καινή Διαθήκη.

Στήν Καινή Διαθήκη τά πράγματα ἄλλαξαν, γιατί ὁ ἴδιος ὁ Θεός ἐφάνηκε στή γῆ ταπεινός ἄνθρωπος. Ὁ ἴδιος ὄρισε τή μετάνοια καί τήν τοποθέτησε σέ νέα βάση μέ νέα δεδομένα καί μεγάλη διάσταση. Μέ τή δική Του Θυσία ἐπί τοῦ Σταυροῦ καί τήν Ἀνάστασή Του ἀπό τόν τάφο ἔκαμε τά πάντα νέα τούς ἔδωσε νέα δύναμη καί σχῆμα. Ἄφοῦ ἔδωκε τήν ἐξουσία στούς μαθητές Του νά συγχωροῦν ἁμαρτίες, ἡ μετάνοια καί ἡ ἐξομολόγηση καθιερώθηκαν σάν ἀναγκαῖες πράξεις γιά τήν ἀπαλλαγή τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀπό τήν ἁμαρτία

του. Ὁ τρόπος τῆς ἀπαλλαγῆς εἶναι ἀκατανόητος καί γι' αὐτό ἔχουμε ἓνα Μυστήριο, πού ἡ δύναμή του πηγάζει ἀπό τή σταυρική θυσία καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου. Τό Μυστήριο αὐτό ἔχει τή δύναμη νά ἐξαλείψει κάθε ἁμαρτία καί νά ἐπουλώσει τίς πληγές της. Τώρα ὁ μετανοημένος καί ἐξομολογημένος ἄνθρωπος φεύγει ἀπό τό ἐξομολογητήρι καθαρός σάν περιστέρι λευκό, γίνεται παιδί τοῦ Θεοῦ ἀγαπητό.

Ἦταν μιά ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου ἡ καθιέρωση τοῦ θεοσύστατου αὐτοῦ Μυστηρίου, δεδομένου ὅτι ὁ ἄνθρωπος μόνος του ἦταν ἀδύνατο νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τήν ἁμαρτία, ἐπειδή ἔχει μέσα του τή ροπή πρὸς τήν αὐτήν.

Σάν Παντογνώστης ὁ Κύριος γνωρίζει τή μοχθηρία τοῦ διαβόλου, ἀλλά καί τήν ἀδυναμία τοῦ ἀνθρώπου νά ξεφύγει ἀπό τήν πλεκτάνη τοῦ πονηροῦ, ἔτσι ἔδωσε τό μυστήριο αὐτό γιά νά καθαρίσει τόν ἁμαρτωλό καί νά τόν ἐπαναφέρει στό σωστό δρόμο. Τό Μυστήριο αὐτό δίνει τό δικαίωμα στόν Πνευματικό νά χρησιμοποιεῖ τή θεία χάρη, πού ὁ Χριστός ἐναπέθεσε στήν Ἐκκλησία Του γιά τό σκοπό αὐτό.

Ἡ θεσμοθέτηση τοῦ Μυστηρίου.

Ἄς δοῦμε πῶς ὁ Κύριος ἐθεσμοθέτησε τό Μυστήριο τῆς μετάνοιας - ἐξομολόγησης στήν Ἐκκλησία Του. Κάποτε ὁ Κύριος βρισκόταν στά μέ-

ρη τῆς Καισάρειας τῆς Φιλίππου καί κατόπιν μιᾶς ὁμολογίας τοῦ Πέτρου, ἀπευθυνόμενος σ' αὐτόν ὁ Κύριος, εἶπε στόν Πέτρο: **«...καί δώσω σοι τάς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καί ὃ ἐάν δήσης ἐπί τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καί ὃ ἐάν λύσης ἐπί τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς»** (Ματθ. 16, 19). Ὑπόσχεται δηλαδή ὁ Κύριος νά δώσει στόν Ἀπόστολό Του τήν ἐξουσία νά κρατᾶ ἢ νά συγχωρεῖ ἁμαρτίες καί νά ἐπικυρώνει ὁ οὐρανός, δηλαδή, ὁ Θεός τίς ἐνέργειες τοῦ Πέτρου.

Καί πάλιν μετά τήν Ἀνάσταση Του ὁ Ἰησοῦς συναντᾶ τούς μαθητές Του καί τούς λέγει: **«Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον ἄν τινων ἀφήτε τάς ἁμαρτίας ἀφίενται αὐτοῖς, ἄν τινων κρατῆτε κερκράτηνται»** (Ἰωάν. 20,22). Ἐπαναλαμβάνει ὅσα εἶπε στόν Πέτρο· τούς δίνει τήν ἐξουσία νά συγχωροῦν ἁμαρτίες. Εἶναι τό Πρῶτο δῶρο πού δίνει στούς μαθητές Του μετά τήν Ἀνάσταση. Ἡ συγχώρηση ὅμως τῶν ἁμαρτιῶν προϋποθέτει μετάνοια, τήν ὁποῖαν εἶχαν σάν βάση τοῦ κηρύγματός τους οἱ μαθητές ἀφοῦ πρῶτος ὁ Χριστός τήν ἐκήρυττε. **« Ἀπό τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρῦσσειν καί λέγειν, μετανοεῖτε ἥγγικεν γάρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν»** (Ματθ. 4, 17).

Βασικά τό κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ καί τῶν μαθητῶν Του ἦταν τό « μετανοεῖτε» Ὁ ἀπόστολος Πέτρος τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς συμβουλε-

ύει τά πλήθη: **«Μετανοήσατε καί βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν»** (Πράξ. 2, 38).

Καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀπολογούμενος ἐνώπιον τοῦ ἀγρίππα, ἔλεγε: **«ἀπήγγελλον μετανοεῖν καί ἐπιστρέφειν ἐπὶ τόν Θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας»** (Πραξ. 26,20).

Τό κήρυγμα τῆς μετάνοιας τό συνεχίζει ἡ Ἐκκλησία ἀπό τῶν ἀποστολικῶν χρόνων μέχρι σήμερα.

γ) Ἡ μετάνοια στήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας.

Γιά νά μὴν χωρεῖ καμιὰ ἀμφιβολία γιά τά λεγόμενά μας, γύρω ἀπό τή μετάνοια θά σᾶς παρουσιάσουμε μαρτυρίες ἀπό τά ἀρχαῖα συγγράματα πού κυκλοφοροῦν.

Ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης, Κλήμης, ἀρχές τοῦ δευτέρου αἰώνα γράφει στούς χριστιανούς τῆς Κορίνθου: **«Διέλθωμεν εἰς τάς γενεάς πάσας καί καταμάθωμεν, ἐν γενεᾷ καί γενεᾷ μετανοίας τόπον ἔδωκεν ὁ Δεσπότης»** καί γιά νά τοὺς πείσει φέρνει διάφορα παραδείγματα. Σέ ἄλλη του ἐπιστολή, πάλιν, γράφει: **«Ἀδελφοί μου οὖν, ἤδη ποτέ μετανοήσωμεν νήφωμεν ἐπὶ τό ἀγαθόν... ἐξαλείψωμεν ἀφ' ἡμῶν τά πρότερα ἀμαρτήματα καί μετανοή-**

σαντες ἐκ ψυχῆς σωθῶμεν... ἕως οὖν ἐσμέν ἐπὶ τῆς γῆς μετανοήσωμεν».

Ἄλλά καὶ οἱ νεώτεροι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἔχουν βάση τῆς διδασκαλίας τους τὴν μετάνοια. Ὁ Χρυσόστομος ἀφιέρωσε εἰδικὰ ἐνιά ὀμιλίες γιὰ τὴ μετάνοια· στὴν ὄγδο ὀμιλία λέγει:«Διὰ τοῦτο συνεχῶς περὶ μετανοίας σᾶς ὀμιλῶ. Διότι ἡ μετάνοια ἂν καὶ εἶναι φοβερά στὸν ἀμαρτωλό εἶναι φάρμακο τῶν πλημμελημάτων, ἐξαφάνιση τῶν παρανομιῶν, ἐξάντληση τῶν δακρῦων, παρησία πρὸς τὸν Θεό, ὄπλο κατὰ τοῦ διαβόλου, μάχαιρα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κόπτουσα, σωτηρίας ἐλπίδα, αὐτὴ νικᾷ τὸν διάβολο. Ἀμαρτωλὸς εἶσαι; μὴν ἀπελπισθεῖς. Δέν παύω νὰ σᾶς τὰ λέγω αὐτά καὶ σάν φάρμακα νὰ σᾶς τὰ προσφέρω... Δέν θά παύσω νὰ σᾶς τό λέγω συνεχῶς καὶ νὰ σᾶς τό τονίζω. Κι' ἂν κάθε μέρα ἀμαρτάνης κάθε μέρα νὰ με-τανοεῖς». Καὶ στὴν τρίτη ὀμιλία ἐπαναλαμβάνει:«**Ὅσες φορές θά ἀμαρτήσης μετανόησον διὰ τὴν ἀμαρτίαν καὶ μὴν ἀπελπίξῃσαι, καὶ διὰ δευτέραν φορὰν ἐάν ἀμαρτήσης καὶ πάλιν διὰ δευτέραν φορὰν μετανόησον**».

Τό κήρυγμα ὅλων τῶν διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας εἶναι, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερα, μιά συνεχῆς ἔκκληση γιὰ μετάνοια καὶ σωτηρία. Καὶ ἡ σύνθεση τῶν κειμένων ὅλων τῶν ἀκολουθιῶν ἔχει

κεντρο τή μετάνοια. Τό «Τριώδιο» ἀρχίζει μέ τήν παραβολή τοῦ Τελώνη καί τοῦ Φαρισαίου πού ἔχει θέμα τήν μετάνοια. Τό βιβλίό τῆς Παρακλητικῆς τό ἴδιο. ἕνα μικρό δεῖγμα ἀπό τήν Παρακλητική.« Ἐλέησόν με εἶπεν ὁ Δαυίδ καγώ σοι κράζω ἡμαρτον Σωτήρ, τας ἐμᾶς ἀμαρτίας, διά τῆς μετανοίας ἐξαλείψας ἐλέησόν με» (Ἦχος Β.).

δ) Ἡ ἀληθινή μετάνοια.

Τά γνωρίσματα τῆς ἀληθινῆς μετάνοιας εἶναι τά πιά κάτω.

Γνώρισμα τῆς ἀληθινῆς μετάνοιας εἶναι ἡ βαθειά συναίσθηση τῆς ἀμαρτίας. Ἡ συναίσθηση ὅτι μέ τήν ἀμαρτία, ὁ ἄνθρωπος, ἐπρόσβαλε τό Θεό. Ὅτι ἡ ἀμαρτία τόν ἀπεμάκρυνε ἀπό τό Θεό καί τόν στέρησε τῆς θείας βοήθειας. Νά συναισθανθεῖ ὅτι φάνηκε ἀχάριστος καί ἀγνώμονας στίς τόσες εὐεργεσίες τοῦ Πλάστη του καί φάνηκε ἀνάξιος καί τιποτένιος. Αὐτά τά εἰλικρινεῖ αἰσθήματα πρέπει νά φέρουν λύπη καί συντριβή στόν χριστιανό ἀμαρτωλό. Σίγουρα θά ἀκολουθήσουν οἱ στεναγμοί, ἡ θλίψη τῆς ψυχῆς καί τά δάκρυα, ἡ νηστεία καί γενικά ἡ κατάνυξη. Αὐτή ἡ μετάνοια εἶναι ἀληθινή καί σίγουρα θά φέρει τήν ἐλευθερία τῆς συνείδησης. Γιά τέτοια μετάνοια μιλοῦσε ὁ Δαυίδ ὅταν ἔλεγε· « *ἐγενήθη τά δάκρυά μου ἐμοί ἄρτος ἡμέρας καί νυκτός*».

Τέτοια μετάνοια έδειξαν οι απόστολοι Πέτρος και Παύλος και όχι μόνο σώθηκαν αλλά και πρωτοκορυφαίοι άνεδείχθησαν. Αυτή τη μετάνοια έδειξαν πολλοί τελώνες και πόρνες και ληστές και δικαιώθηκαν πλήρως ενώπιον του Κυρίου και τιμούνται σήμερα σάν άγιοι της Έκκλησίας.

8.Η ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ

Άπό τή στιγμή πού ό άμαρτωλός άνθρωπος συναισθάνθηκε τό βάρος της άμαρτίας και πήρε τήν άμετάκλητη άπόφαση νά άπαλλαγει άπό αυτήν και νά άκολουθήσει τήν κατά Θεό ζωή, θά πρέπει νά τρέξει άμέσως και χωρίς άναβολή στό Έξομολογητήρι και ενώπιον του Πνευματικού νά όμολογήσει τά σφάλματά του για νά καθαρισθει άπό τή λέρρα της άμαρτίας,νά πάρει τή συγχώρηση και νά έλαφρώσει τή συνείδησή του.

Η μετάνοια και ή έξομολόγηση είναι τό δεύτερο σκέλος του Μυστηρίου πού όλοκληρώνει τή σωτηρία του ανθρώπου. Έμεις μιλήσαμε πριν για τή μετάνοια, στη συνέχεια θά μιλήσουμε και για τήν έξομολόγηση πού είναι τό δεύτερο και άναγκαιότατο μέρος, και πού χωρίς αυτό δέν έχει καμιά ωφέλεια ή μετάνοια του άμαρτωλου. Θα δοϋμε τώρα τί είναι ή έξομολόγηση.

Τί είναι λοιπόν ή έξομολόγηση;

Ἡ ἐξομολόγηση εἶναι ἡ ἐκούσια καί μετά λύπης, συντριβῆς καί ὀδύνης ὁμολογία τῶν διαφορῶν ἁμαρτημάτων πού διέπραξε ὁ ἄνθρωπος, ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ ἱερέα. Ἡ ἐξομολόγηση ἐπαναφέρει τόν ἁμαρτωλό στό δρόμο τῆς χαρᾶς καί τῆς ἐλπίδας, κάνει τόν ἄνθρωπο ἀπό ἐχθρό τοῦ Θεοῦ, φίλο ἀγαπητό, ὅσο κανένα ἄλλο ἔργο. Μέ τήν ἐξομολόγηση ὁ ἄνθρωπος ἐλαφρύνει τή συνείδησή του καί ἀπαλλάσσεται ἀπό τό ἄγχος, γιατί διώχνει τήν ἐνοχή. Ἡ ἐξομολόγηση ἀφανίζει τά ἁμαρτήματα καί φέρνει λύπη στό διάβολο καί χαρά στους ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ. Ἡ μετάνοια μέ τήν ἐξομολόγηση μετατρέπουν τόν ἄνθρωπο ἀπό μαῦρο κοράκι, ἔνεκα τῆς ἁμαρτίας, σέ λευκό περιστέρι.

Στήν Ἁγία Γραφή, ἡ μετάνοια καί ἡ ἐξομολόγηση φαίνεται νά εἶναι ἐπιθυμία καί ἐντολή τοῦ Θεοῦ καί δέν εἶναι, ὅπως μερικοί συκοφαντοῦν, ἐφεύρημα τῶν παπάδων. Αὐτό θά τό δοῦμε καί θα τό διαπιστώσουμε στή συνέχεια γιά νά φραγοῦν τά ἀπύλωτα στόματα τῶν συκοφαντῶν.

α) Ἡ ἐξομολόγηση στήν Παλαιᾶ Διαθήκη.

Στό βιβλίο πού λέγεται Λευϊτικό, γράφει τά ἐξῆς: « **καί ἐξαγορεύση τήν ἁμαρτία περί ᾧν ἡμάρτηκε**» (5, 5,6). Δηλαδή ἄν κάποιος ἡμάρτησε πρέπει νά ἐξομολογηθεῖ τήν ἁμαρτία πού διέπραξε. Καί, **Ἄνῆρ, ἡ γυνή ὅστις ἄν ποιήσῃ ἀπό τῶν**

ἁμαρτιῶν τῶν ἀνθρωπίνων... καί πλημμελήση ἡ ψυχὴ ἐκείνη, ἐξαγορεύση τὴν ἁμαρτίαν ἣν ἐποίησε καὶ ἀποδώσει τὴν πλημμέλειαν». (Ἀριθμ.5,6). Ἐδῶ διατάσσει ὁ ὁ Θεὸς τὴν ἐξομολόγηση καὶ τὴν ἀπόδοσι τῆς δικαιοσύνης γιὰ τὴν ἀπαλλαγὴ τοῦ ἁμαρτωλοῦ.

Ὁ προφήτης Ἡσαΐας φωνάζει: **«λέγε πρῶτος τὰς ἁμαρτίας σου ἵνα δικαιωθῆς» (43, 26)**

Στὸ βιβλίον τοῦ Νεεμίας παρουσιάζεται ὁ λαὸς νὰ κάνει δημόσια ἐξομολόγηση πρὸς τὸ Θεό, ὡς ἐξῆς: **«Καὶ ἐχωρίσθησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ παντός ἄλλοφύλου καὶ ἔτησαν καὶ ἐξηγόρευσαν τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν»** (Νεεμίας 9,2-3) Θὰ πρέπει νὰ προσέξουμε τὸ γεγονός ὅτι σταμάτησαν τὴν ἁμαρτία καὶ ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρεις καὶ μετὰ ἐνώπιον τῶν ἱερέων καὶ τοῦ Θεοῦ ὁμολόγησαν τίς ἁμαρτίες τους. Θὰ πρέπει νὰ ποῦμε ἐδῶ ὅτι καὶ ἡ Ἐκκλησία στὴν ἀρχὴ χρησιμοποιοῦσε τὴν δημόσια ἐξομολόγηση, ἀλλὰ πολὺ σύντομα τὴν κατάργησε γιὰ λόγους αἰδοῦς καὶ ὥρισε τὸν ἐπὶ τῆς μετανοίας πρεσβύτερο καὶ ἀπὸ τότε γίνεται ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ ἱερέα μόνο.

Καὶ ὁ προφήτης καὶ βασιλιάς Δαυὶδ χρησιμοποίησε τὴν ἐξομολόγηση καθὼς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ. **« Τὴν ἁμαρτία μου ἐγνώρισα καὶ τὴν ἀνομία μου οὐκ ἐκάλυψα, εἶπα ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς ἁμαρτίας μου.»** (ψαλμ. 31,5). Δέ

νομίζω να χρειάζονται περισσότερα λόγια και αποδείξεις για να πεισθεί ένα καλοπροαίρετος άνθρωπος.

β) Ἡ ἐξομολόγηση στήν Καινή Διαθήκη.

Ὅπως εἶδαμε ἡ ἐξομολόγηση σάν θεσμός ὑπῆρχε ἀπό τήν ἐποχή τῆς Π.Δ. καί ἦταν πολύ φυσικό νά περάσει καί στή νέα ἐποχή τῶν ἔσχατων χρόνων πού χρειαζόταν καί περισσότερο ἔνεκα τῆς ἔξαρσης τοῦ κακοῦ. Ἄλλωστε ὅταν ἦλθε ὁ Χριστός βρῆκε τόν Πρόδρομο Του στίς ὄχθες τοῦ Ἰορδάνη νά κάνει βάπτισμα μετανοίας καί νά δέχεται τίς ἐξομολογήσεις τῶν μετανουόντων. (Ματθ. 3,6).

Ὁ Κύριος ὅταν κάνει ἔκκληση γιά μετάνοια ἔχει ὑπόψιν του καί τήν ἐξομολόγηση. Αὐτό τό βλέπουμε καί στήν παραβολή τοῦ Ἄσωτου υἱοῦ· τό «ἀναστάς πορεύσομαι» σημαίνει τήν μετάνοια του, καί τό «ἐρῶ αὐτῷ» φανερώνει τήν ἐξομολόγησή του. (Λουκ. 15,18).

Αὐτόν ἀκριβῶς τόν τρόπο ἀκολουθοῦν στή συνέχεια καί οἱ ἀπόστολοι. Ἔτσι, ὅσοι πίστευαν στό κήρυγμα τοῦ Παύλου, «**ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν**» (Πράξ. 19, 18).

Ὁ μαθητής τῆς ἀγάπης γράφει: «**Ἐάν ὁμολογῶμεν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν πιστός ἐστι καί δίκαιος ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἀμαρτίας καί καθάριση ἡμᾶς ἀπό πάσης ἀδικίας**».(Α. Ἰωάν. 1,9).

Καί στήν Ἐκκλησία συνεχίζεται ὁ θεσμός αὐτός. Ἀπό τούς Ἀποστόλους ὁ θεσμός τῆς μετάνοιας - ἐξομολόγησης περνᾷ στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας ἀπό πολύ ἔνωρις, ὅπως φαίνεται ἀπό τίς μαρτυρίες πού ἔχουμε. Σ' ἓνα κείμενο τοῦ δεύτερου αἰώνα, τή Διδαχή τῶν ἀποστόλων, διαβάζουμε τά ἑξῆς: «Κατά Κυριακή δέ Κυρίου συναχθέντες κλάσατε ἄρτον καί εὐχαριστήσατε, προεξομολογησάμενοι τά παραπτώματα ἡμῶν ὅπως καθαρὰ ἦ ἡ θυσία ὑμῶν» (14,1). Ἐπρεπε νά ἐξομολογηθοῦν πρῖν συμμετάσχουν στή θ. Κοινωνία.

Καί σέ ἄλλο ἐξ ἴσου ἀρχαῖο κείμενο τή Ἐπιστολή Βαρνάβα, διαβάζουμε: «Ἐξομολογήση ἐπί ἁμαρτίαις σου καί οὐ προσήξεις ἐπί προσευχήν ἐν συνειδήσει πονηρᾷ»(19,12).

Ὁ Μ. Βασίλειος προτρέπει «ἀναγκαῖον ἐξομολογήσασθαι τά ἁμαρτήματα τοῖς πεπιστευμένοις τήν οἰκονομίαν τῶν Μυστηρίων τοῦ Θεοῦ» Εἶναι ἀναγκαῖο λέγει ὁ ἅγιος Βασίλειος νά ἐξομολογούμαστε τά ἁμαρτήματά μας στούς ἐντολοδόχους γιά τό σκοπό αὐτό ἱερεῖς.

Ὁ Ἰωάννης τῆς Κλίμακος συμβουλεύει, νά μήν τό θεωρήσεις ἀνάξιο νά ἐξομολογηθεῖς τίς ἁμαρτίες σου μέ ταπείνωση (στόν Πνευματικό σου) καί συντριβή ὡσάν στόν ἴδιο τό Θεό σου.

Ὁ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, «Νά φροντίσεις νά ἔχεις σ' ὅλη σου τή ζωή πνευματικό Πατέρα γιά νά ἐξομολογήσαι κάθε ἁμαρτία καί κάθε λογισμό

καί νά παίρνεις ἀπ' αὐτόν τήν θεραπεία καί τήν ἄφεση»

Αὕτη λοιπόν εἶναι ἡ πορεία τῆς μετάνοιας καί τῆς ἐξομολόγησης ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερα χωρίς διακοπή. Καί σίγουρα δέ χωρεῖ καμιά ἀμφιβολία ὅτι εἶναι θεσμός θεοσύστατος καί θεάρεστος.

9.ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ

Γιά κάθε μας ἔργο πού πρόκειται νά κάνουμε προετοιμαζόμαστε γιά νά πετύχουμε. Γιατί νά μὴν προετοιμαζόμαστε καί γιά τήν ἐξομολόγησή μας ἀφοῦ ἀπό αὐτήν ἐξαρτᾶται ἡ σωτηρία μας; Γιά νά κάνουμε σωστή ἐξομολόγηση θά πρέπει νά κάνουμε καί καλή προετοιμασία. Ἡ προετοιμασία αὕτη εἶναι, νά προσ-ευχηθοῦμε θερμᾶ, νά ἐρευνήσουμε προσεκτικά τόν ἑαυτό μας γιά νά βροῦμε ὅλες τίς ἀμαρτίες μας τίς ὁποῖες νά καταγράψουμε σέ χαρτί γιά νά μὴν τίς λησμονήσουμε. Ἐπί πλέον νά διακατεχόμαστε καί ἀπό τά πιό κάτω συναισθήματα γιά εἶναι καρποφόρα ἡ ἐξομολόγησή μας.

- α) Μὲ λύπη καί συντριβή.**
- β) Μὲ θάρρος καί χωρίς ντροπή.**
- γ) Μὲ εἰλικρίνεια καί ἀλήθεια.**

δ) Μέ αυτοκατηγορία χωρίς δικαιολογίες.

ε) Μέ σταθερή απόφαση νά μὴν ἀμαρτάνουμε.

Τά συναισθήματα αὐτά θά προσπαθήσουμε νά τά ἀναλύσουμε γιὰ νά γίνουν πιό κατανοητά.

α).Μέ λύπη συντριβή καί ταπείνωση. Πρῶτα θά λυπηθεῖ ὁ ἀμαρτωλός ἀπό τά βάρη τῆς ψυχῆς του, γιὰτί μέ τίς ἀμαρτίες του ἐπρόσβαλε τό Θεό του ἐπειδή περιφρόνησε τό νόμο του, τήν ἀγάπη καί τίς εὐεργεσίες Του. Ἡ κάθε ἀμαρτία ἔστω κι' ἂν γίνεται στό ἑαυτό μας ἤ σέ ἄλλο ἄνθρωπο, στό Θεό γίνεται καί σ' Αὐτόν ἀμαρτάνουμε ὅπως ἔλεγε καί ὁ Δαυΐδ· ἐνῶ ἀμάρτησε σέ ἄνθρωπο ἔλεγε, «**σοί μόνω ἤμαρτον καί τό πονηρόν ἐνώπιόν σου ἐποίησα**» (Ψαλμ. 50).

Θά νοιώσει ἀκόμα ὁ ἀμαρτωλός ὅτι στάθηκε ἀχάριστος μπροστά στίς τόσες εὐεργεσίες τοῦ Θεοῦ, πού καθημερινά μᾶς παρέχει. Θά πενθήσει γιὰτί ἡ ἀμαρτία του τόν παρέσυρε μακριά ἀπό τόν Πλάστη του καί ἔχασε τήν προστασία του. Γιὰ τοῦτο θά συντριβεῖ καί θά ταπεινωθεῖ γιὰ νά ἐλκύσει τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ πού σίγουρα θά τό ἔχει, ἐπειδή «**καρδίαν συντετριμένη καί τεταπεινωμένην ὁ Θεός οὐκ ἐξουδενώση**» (Ψαλμ.50).

Μέ τή συντριβή καί τήν ταπείνωσή του ὁ ἄνθρωπος δείχνει τήν μεταμέλειά του, ἐνῶ χωρίς αὐτά φανερώνει ἔλλειψη συναίσθησης τῆς ἀμαρτίας καί ἡ ἐξομολόγησή του εἶναι χωρίς κανένα κέρδος ἢ ὠφέλεια.

β).Μέ θάρρος και χωρίς ντροπή: Τό μίσος πρὸς τὴν ἁμαρτία θά πρέπει νά δυναμώσῃ τὴν πίστη στό Θεό καί τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας. Καί ὁ ἁμαρτωλός, μέ θάρρος καί δίχα νά ντραπεῖ θά ὁμολογήσῃ τὰ ἁμαρτήματά του ὅλα στόν Πνευματικό του καί θά ξελαφρώσῃ ἀπό τό βάρος τους.

Ἡ ντροπή εἶναι τό ὄπλο τοῦ διαβόλου γιά νά ματαιώσῃ τὴν ἐξομολόγηση τοῦ ἀνθρώπου. Γι' αὐτό πρέπει νά ἀποφύγῃ τὴν ντροπή γιά νά μήν τοῦ γίνῃ θηλειά στό λαμό του τὴν ὥρα τοῦ θανάτου του. Για τοῦτο καί ὁ σοφός Σειράχ προτρέπει κάθε ἄνθρωπο νά μή ντραπεῖ νά πεῖ τίς ἁμαρτίες του.« **Μή αἰσχυνθῆς ὁμολογήσαι ἐφ' ἁμαρτίες σου**».

γ). Εἰλικρίνεια καί ἀλήθεια. Ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ ὁ ἁμαρτωλός, ἐπιβάλλεται νά ὁμολογῇ ὅλα τὰ ἁμαρτήματά του, μικρά καί μεγάλα, μέ κάθε εἰλικρίνεια καί μ' ὅλη τὴν ἀλήθεια. Θά προσέξῃ νά μήν κρύψῃ κανένα ἁμάρτημα, γιατί, ἐκτός τοῦ ὅτι δέ θά ὠφεληθεῖ ἀπό τὴν ἐξομολόγησή του, θά ἀφήσῃ καί παράθυρο ἀνοικτό στό διάβολο γιά νά μπαίνει καί νά τό καταστρέψῃ. Δυστυχῶς γνωρίσαμε τέτοιες καταστάσεις καί ἡ διαπίστωση ἦταν πολύ λυπηρῆ. Εἶναι μιά πολύ ζημιώγωνα περιπτωση πού πρέπει νά τὴν προσέξουμε ἰδιαίτερα, γιατί ὑπάρχει ὁ κίνδυνος νά χάσουμε γιά πάντα τὸν Παράδεισο καί νά ζήσουμε αἰώνια στό σκοτάδι τῆς κόλασης.

Χρειάζεται λοιπόν ειλικρίνεια στην εξομολόγηση: αν κρύψουμε αμαρτήματα από τον Πνευματικό πού κι' αυτός είναι άνθρωπος, αυτά θά γίνουν γνωστά ενώπιον τών αγίων και τών αγγέλων και όλων τών ανθρώπων τήν ημέρα τής κρίσεως. Οί Πατέρες λένε ότι αυτός πού κρύβει τά αμαρτήματά του θά τοῦ γίνουν ἐμπόδιο ἀκόμα και τήν ὥρα τοῦ θανάτου του.

δ). *Αὐτοκατηγορία χωρίς δικαιολογίες.* Ἐάν πραγματικά ὁ ἀμαρτωλός ἄνθρωπος ἔνοιωσε νά τοῦ πιέζει τήν ψυχή ἡ ἀμαρτία, ἐκείνο πού θά κάνει εἶναι νά κατηγορήσει τόν ἑαυτό του, νά τόν μεμφθεῖ γιατί δέ στάθηκε στό ὕψος τών εὐθυνῶν και ὑποχρεώσεών του ἀπέναντι στό Θεό. Δέν τήρησε τό νόμο Του, ἐξέπεσε ἀπό τόν οὐρανό μέ τήν ἀμαρτία του και ἀκολούθησε τό διάβολο στό σκοτεινό ἄδη. Ὁ μόνος ἔνοχος εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος και δέν πρέπει νά ζητᾶ δικαιολογίες, οὔτε νά προσπαθεῖ νά ἐλαφρύνει τή θέση του, γιατί αὐτό φανερώνει τή ἀφέλειά του και τήν ἀφροσύνη του. Θά πρέπει νά λέγει ἐγώ ἔφταιξα ἐγώ και θά πληρώσω. Μόνον τέτοια θαρραλέα συμπεριφορά χρειάζεται και σίγουρα δικαιώνει τόν ἀμαρτωλό ἐνώπιον τοῦ Κυρίου.

ε). *Ἀπόφαση ἀμετάκλητη νά μήν ἀμαρτήσῃ ξανά.* Τό συμφέρον κάθε ἀνθρώπου ἐπιβάλλει νά ἀποφύγει πάση θυσία τήν ἀμαρτία Βέβαια μέ τή πιό πάνω ἀπόφαση ἐννοοῦμε νά κάνει τουλάχιστό σοβαρή προσπάθεια, γιατί ἡ τρεπτή μας

φύση εἶναι πολύ δύσκολο νά σταθεῖ στό ὕψος της. Βασιζόμενος ὁ ἄνθρωπος στήν ἀκλόνητη πίστη πρὸς τὸ Θεό καί μέ τήν βοήθεια τοῦ Θεοῦ σίγουρα κατορθώνει τὸ ἀκατόρθωτο. Ἡ πίστη καί ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Κύριο γίνεται βράχος πάνω στόν ὁποῖο διαλύονται τὰ κύματα τῆς ἁμαρτίας πού στήν ἀρχή ἔρχονται σάν λογισμοί, πειρασμοί. Ἐν προσεχθοῦν αὐτοὶ ἀπὸ τήν ἀρχή καί διωχθοῦν σίγουρα κατορθώνεται μεγάλη νίκη.

Μέ τέτοια ἐφόδια καί συναισθήματα νά εἶναι βέβαιος ὁ ἄνθρωπος ὅτι κάνει σωστή, ὠφέλιμη καί καρποφόρα ἐξομολόγηση.

10. ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗΝ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ *(ἀντιρρήσεις καί προφάσεις)*

Ἐκ τῆς ἀρχῆς θά πρέπει νά ξεκαθαρίσουμε μιὰ πολύ ἐπικίνδυνη ὑπόθεση ὅσο ἀφορᾷ τῇ μετάνοια γενικά. Διακρίνουμε μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων δύο εἰδῶν μετάνοια μεταμέλεια.

Ἡ πρώτη εἶναι αὐτή πού συναντοῦμε καί στοὺς ἐκτός τοῦ χριστιανισμοῦ ἀνθρώπους. Εἶναι μὲν συναίσθηση τῆς ἁμαρτίας ἢ τοῦ κακοῦ πού ἔγινε καί ἴσως νά ἀκολουθεῖ καί κάποια λύπη ἀλλὰ τίποτα παραπάνω μένουν μέχρι ἐκεῖ. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἔκαμε καί ὁ Ἰούδας· μεταμελήθηκε ἀλλὰ

δέν είχε τό θάρρος νά τρέξει καί νά ζητήσει συγχώρεση.

Αὐτοῦ τοῦ εἴδους τήν μετάνοια κάνουν δυστυχῶς πολλοί χριστιανοί καί μένουν μακριά ἀπό τήν ἐξομολόγηση καί ἐπανόρθωση καί εἶναι λυπηρό πού χάνουν τή σωτηρία τους. Οἱ διάφορες ἀντιρρήσεις καί προφάσεις πού φέρουν σάν δικαιολογία τούς γίνονται μεγάλο ἐμπόδιο στό ἔργο τῆς σωτηρίας.

Ἡ δεύτερη σωστή καί ὠφέλιμη μετάνοια εἶναι αὐτή πού ἔκαμε ὁ ἀπ. Πέτρος καί μᾶς ἄφησε παράδειγμα. Ἄρνήθηκε τόν Κύριο καί ἀμάρτησε, ἀλλά μετανόησε, μεταμελήθηκε, μετανόησε καί ζήτησε συγχώρεση, καί ὁ Κύριος τόν ἀποκατάστησε στό ἀποστολικό ἀξίωμα, ἀλλά καί τόν ἔκανε κλειδοῦχο τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Καί ὁ μέγας Παῦλος μέ τήν εἰλικρινή μετάνοιά του ἀναδείχθηκε ὁ πρῶτος μετά τόν Κύριο στή σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Τέτοια μετάνοια ἔδειξαν ὅλοι οἱ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας.

Θά πρέπει νά ἔχουμε ὑπόψιν μας τήν ὑπόθεση αὐτή καί νά ἐλέγχουμε τή διάθεσή μας, γιά νά διακρίνουμε ἐάν διακατεχόμαστε ἀπό τή σωστή μετάνοια καί νά διορθώνουμε τόν ἑαυτό μας.

Πρέπει νά γνωρίζουμε ὅτι ὁ ἐχθρός μας ὁ διάβολος μηχανεύεται χίλιους δυό τρόπους γιά νά ματαιώσει τή μετάνοια καί τή σωτηρία μας.

Στή συνέχεια θά δοῦμε τίς προφάσεις καί τά ἐμπόδια πού μᾶς ὑποβάλλει.

Μᾶς ὑποβάλλει τίς σκέψεις: «**ὄχι σήμερα πηγαίνεις αὐριο**» ἢ μᾶς δημιουργεῖ μερικές καταστάσεις γιά νά μᾶς ἀναγκάσει νά ἀναβάλουμε τήν ἐξομολόγησή μας καί στή συνέχεια νά τή ματαιώσῃ. Ἐμεῖς ὅμως θά πρέπει νά μήν τοῦ ἀκούσουμε ἀλλά νά τρέξουμε ἀμέσως στήν ἐξομολόγηση.

Ἀλλά καί ἡ ἀμφιβολία γιά τό Μυστήριον πού ὑποβάλλει ὁ πονηρός διάβολος εἶναι τό μεγάλο ὄπλο του γιά νά μᾶς κρατεῖ στήν ἀμαρτία. Μᾶς ὑποβάλλει ἀμφιβολία στό κατά πόσο μπορεῖ ὁ ἱερέας νά συγχωρέσει τίς ἀμαρτίες ἐπειδή εἶναι καί αὐτός ἀμαρτωλός καί διάφορες ἄλλες σκέψεις, ὑποθέσεις πού μᾶς βάλλει στό νοῦ.

Ἐδῶ θά ἐπαναλάβουμε λίγα γιά τή σύσταση τοῦ Μυστηρίου γιά νά διώξουμε τήν ἀμφιβολία ἀπό τοὺς πιστούς.

Στό Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννη ἀναφέρεται ὅτι ὁ Χριστός μετὰ τήν Ἀνάστασή Του φάνηκε στοὺς μαθητές του, τοὺς ἔδωσε Πνεῦμα Ἅγιο καί τό δικάϊωμα νά συγχωροῦν ἀμαρτίες. (Ἰωάν. 20,22-23). Ἡ ἐξουσία αὐτή μεταδόθηκε διαδοχικά ἀπό τοὺς Ἀποστόλους στοὺς ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας μέ τή χειροτονία. Ἡ ἐξουσία αὐτή ἦταν ἀναγκαία πράξις τῆς Ἐκκλησίας νά διαφυλάξῃ καθαρὰ τά μέλη τῆς ἀπό τῆ λέρα τῆς ἀμαρτίας καί νά ἐκπληρώσῃ τόν προορισμό της.

Οἱ ἄνθρωποι πού ἔχουν ἀμφιβολία γιά τή συγχώρεση τῶν ἀμαρτιῶν, σίγουρα δέν ἔχουν

γνώση τοῦ ἀπόλυτρωτικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας καί ἴσως νά μὴν πιστεύουν οὔτε στ' ἄλλα Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος λέγει γιὰ τὴ συγχώρηση : **«Ὡσπερ ἄνθρωπος ὑπὸ ἀνθρώπου(τοῦ ἱερέα) βαπτιζόμενος φωτίζεται ὑπὸ τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χάριτος, οὕτω καὶ ὁ ἐξομολογούμενος ἐν μετανοίᾳ διὰ τοῦ ἱερέως λαμβάνει τὴν ἄφεσιν χάριτι Χριστοῦ»** (πρὸς Ναυατιανούς)

Καί τὰ λόγια τῆς «συγχωριτικῆς εὐχῆς» φανερώνουν ὅτι ὁ Κύριος διὰ τοῦ ἱερέα δίνει τὴ συγχώρηση. «Ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος, διὰ τῆς ἐμῆς ἐλαχιστότητος ἔχει σέ λελυμένο καὶ συγκεχωρημένο» λέγει ὁ ἱερέας χειροθετώντας τὸν ἐξομολογηθέντα.

Ἐκτὸς τῆς ἀμφιβολίας, ὁ διάβολος, ἐπιστρατεύει καὶ τὴν ντροπὴ.

Εἶναι μερικοὶ πού λένε, **ντρέπομαι νά τὰ πῶ στὸν ἱερέα**· δικαιολογοῦνται ὅμως; Ἀσφαλῶς ὄχι. Ἄν συνειδητοποιοῦσαν τὸν κίνδυνο πού ἐγκυμονεῖ ἡ ἀμαρτία, δέ θάλεγαν αὐτό. Ἡ ἀμαρτία εἶναι ἡ χειρότερη ἀρρώστεια· καὶ ὅταν εἶσαι ἀρρωστος σίγουρα θά πᾶς στό γιατρό καὶ θά ξεντυθεῖς καὶ δέ θά ντραπεῖς. Γιὰ τὴν ἀρρώστεια τῆς ψυχῆς σου θά ντραπεῖς νά πεῖς τὰ ἀμαρτήματά σου; Δέ νομίζω νά σκέφτεσαι σωστά καὶ ἀναθεώρησε τὴ στάση σου. Ἄν ἔχεις τὸν πόθο νά ἀπαλλαγεῖς ἀπὸ τὴ φοβερὴ ἀμαρτία πού τυραννεῖ τὴ ψυχὴ σου σίγουρα δέ θά ντρεπόσουν ἓνα ἄνθρωπο συναμαρτωλό

σου, γιατί και ὁ ἱερέας ἔχει τις δικές του ἀμαρτίες και τόν δικό του Πνευματικό. Θά ἤθελα ἐδῶ νά σοῦ ὑποδείξω ὅτι ἡ ντροπή σου πηγάζει ἀπό τή φιλαυτία σου μήπως πέσεις στά μάτια τοῦ Πνευματικοῦ σου. Ἡ μετάνοιά σου δέν εἶναι εἰλικρινής και πρέπει νά προσέξεις τήν παγίδα πού σοῦ στήνει γιά νά σέ κρατεῖ δέσμιο.

Εἶναι και κάποιοι πού λένε« **θά τά ποῦμε τά ἀμαρτήματά μας στό Θεό ἢ στήν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ**». Θά ρωτήσουμε και αὐτούς τί θά τοῦς ἀπαντήσει ὁ Θεός ἢ ἡ εἰκόνα; Θά ἀκούσουν ἀπό τό Θεό ἢ τήν εἰκόνα, ὅτι συγχωροῦνται οἱ ἀμαρτίες τους γιά νά ἀναπαυθεῖ ἡ ψυχή τους; Ἀσφαλῶς ὄχι. Καμιά φορά δέ θά τό ἀκούσουν γιατί ὁ Θεός τό δικαίωμα τῆς ἄφεσης τῶν ἀμαρτιῶν τό ἔδωσε στους ἀνθρώπους, τοῦς ἱερεῖς, πού εἶναι ἐντεταλμένοι γιά τό σκοπό αὐτό. Μόνον ὅταν καταλήξετε κάτω ἀπό τό Πετραῆλι κάποιου ἱερέα, μόνον τότε θά ἀκούσετε τά λόγια τῆς ἄφεσης και μόνον τότε θά γαληνέψει ἡ ταραγμένη συνείδηση και θά εἰρηνεύσει ἡ ψυχή. Ἀπό τό στόμα τοῦ Πνευματικοῦ δέ θά ἀκούσετε μόνο τά λόγια τῆς συγχώρησης, ἀλλά και λόγια συμβουλῆς γιά τό πῶς θά περπατᾶτε στό δρόμο τοῦ Θεοῦ.

Κάποιοι ἄλλοι φοβοῦνται ὅτι ὁ ἱερέας θά πεῖ τά ἀμαρτήματά τους. Ὅμως και ἡ πρόφαση αὐτή δέ στέκει. Αὐτά μπορεῖ νά συνέβαιναν κάποτε. Σήμερα δέ συμβαίνουν κάτι τέτοια. Ἀλλά και γιατί νά πᾶς σέ ὅποιοιδήποτε ἱερέα πού δέ γνωρί-

ξεις τήν κατάρτησή του; Ὅπως ψάχνεις γιά καλό γιατρό νά θεραπευθεῖς ἀπό τήν ἀσθένειά σου, τό ἴδιο νά κάνεις καί γιά τό γιατρό τῆς ψυχῆς σου. Εὐτυχῶς σήμερα ὑπάρχουν καλοί Πνευματικοί καί εὐκόλα μπορεῖ κάποιος νά τούς βρεῖ. Ἀφήστε λοιπόν ἀδελφοί καί τήν πρόφαση αὐτή γιατί εἶναι παγίδα τοῦ σατανᾶ.

Ἄλλη πρόφαση πολύ ὑπουλη καί ἐπικίνδυνη εἶναι καί τούτη « **ἀφοῦ θά ξαναπέσω γιατί νά ἐξομολογηθῶ καί νά κοροϊδεύω τό Θεό;**» Θά πρέπει νά γνωρίζεις ἀδελφέ μου, ὅτι ὁ Κύριος ξέρει πολύ καλά ὅτι ἡ φύση τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τρεπτή καί ἄστατη καί δέ θά μᾶς καταδικάσει γιατί ἀμαρτήσαμε, ἀλλά θά μᾶς καταδικάσει ἐπειδή δέ μετανοήσαμε. Χρειάζεται συνεχῶς νά μετανοοῦμε καί νά ἐξομολογούμαστε, γιατί ἡ ἀμαρτία δέν κόβεται ἀμέσως, ἀλλά κατόπιν πολλῆς προσπάθειας καί ἀγώνα μέχρι πού νά τήν νικήσουμε μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Μέ τίς καθημερινές μας παραβάσεις λερώνουμε τήν ψυχή μας καί πρέπει συχνά νά ἐξομολογούμαστε νά τήν καθαρίζουμε. Καί χρειάζεται αὐτό γιατί δέν ξέρούμε πότε θά πεθάνουμε. Ἀλλά καί περπατώντας σκόνταψες καί ἔπεσες, θά μείνει πεσμένος ἐπειδή ὑπάρχει ἡ περίπτωση νά ξαναπέσεις; Μά εἶναι γελεῖο ἐπιχείρημα αὐτό. Ὅσες φορές κι ἄν ἀμαρτήσεις, τόσες φορές νά μετανοεῖς καί νά ἐξομολογήσαι, φτάνει νά μήν πέφτεις μέ τό θέλημά σου. Μήν ξανά προβάλεις τήν

πρόφαση αυτή γιατί γίνεται θηλειά στό λαϊμό σου.

Πρέπει νά προσέξουμε καί αυτό τό τέχνασμα τοῦ πονηροῦ. Ὄταν ἀρχίζεις νά ἀμαρτάνεις σοῦ παρουσιάζει τό Θεό πολυεύσπλαχνο καί ὄλον ἀγάπη, ὁ ὁποῖος θά σέ συγχωρέσει ὅσες ἀμαρτίες κάνεις, γιά νά σέ παρασύρει νά συνηθίσεις τήν ἀμαρτία. Ὄταν πλέον βυθισθεῖς στή ἀμαρτία καί κάποτε ἀνανήψεις καί ἐπιθυμήσεις νά ἀπαλλαγεῖς ἀπό αὐτήν, τότε σοῦ παρουσιάζει τό Θεό ἄσπλαχνο καί σκληρό καί ὅτι δέ σέ δέχεται καί δέ σέ συγχωρεῖ, γιά νά σέ ἀπελπίσει καί νά σέ κρατήσῃ δέσμιό του. Καί δικαιολογῆται ὁ ἀμαρτωλός, «ἐγώ ἔκαμα πολλά», λέγει ὁ Θεός δέ δέχεται τή μετάνοιά μου, καί μένει μακριά ἀπό τήν ἐξομολόγηση καί τή σωτηρία.

Αὐτό εἶναι τό μεγάλο ψέμα τοῦ διαβόλου. Διαβάζοντας τό λόγο τοῦ Θεοῦ, διαπιστώνουμε ὅτι **« δέ θέλει τό θάνατο τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ἀλλά θέλει ὅλοι νά μετανοήσουν καί νά σωθοῦν »** Ὁ σαρκωθεῖς Θεός Λόγος, καλεῖ τούς ἀνθρώπους κοντά Του: **« Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καί πεφορτισμένοι καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς »** (Ματθ. 11,28). Ἄς προσέξουμε λοιπόν, καμιά ἀπελπισία, καμιά ἀμφιβολία, καμιά ἀπόγνωση, γιατί ὁ Θεός περιμένει τόν κάθε ἀμαρτωλό νά μετανοήσῃ καί δέχεται τούς πάντες, φτάνει νά μισήσουν τήν ἀμαρτία καί νά τή ἀποστραφοῦν. Τήν ἀπειρη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί τήν ἀναζήτηση τοῦ ἀ-

μαρτωλοῦ τή βλέπουμε μέσα ἀπό τήν παραβολή τοῦ ἄσωτου υἱοῦ μέσα στό Εὐαγγέλιο. Διῶξε μακριά ἄνθρωπε τήν θλίψη, τήν ἀπόγνωση καί τό φόβο καί τρέξε χωρίς ἀναβολή σέ κάποιο ἐξομολογητήρι, μέ ταπείνωση καί συντριβή ὅπως ὁ ἄσωτος καί ἐξομολογήσου καί θά γαληνέψει ἡ ταραγμένη σου ψυχή καί ἡ χαρά τῆς ἐλπίδας θά σέ κυριεύσει. Τρέξε σήμερα, γιατί αὐριο ἴσως εἶναι ἀργά, τρέξε τώρα πού βρίσκεσαι στή ζωή, ὁ χρόνος φεύγει καί ἄν δέν προφτάσεις ἀλλίμονο, καλλίτερα νά μή ζοῦσες καθόλου.

Καί τέλος εἶναι καί αὐτοί πού δικαιώνονται ἀπό μόνοι τους. Λένε μερικοί ἐγώ δέν ἔκλεψα, δέ σκότωσα, δέν ἀδίκησα κανένα, ἄρα δέν εἶμαι ἁμαρτωλός. Πόση μεγάλη πλάνη! Πόση μεγάλη φιλαυτία! Κάνετε λοιπόν τό κόπο ἐσεῖς πού τά λέτε αὐτά, ἀνοίξτε τό Εὐαγγέλιο τοῦ Λουκᾶ στό κεφάλαιο 16 καί διαβάστε τήν παραβολή « τοῦ πλοῦσιου καί τοῦ φτωχοῦ Λαζάρου» καί θά δῆτε ὅτι ὁ πλούσιος οὔτε ἔκλεψε οὔτε ἀδίκησε κι ὅμως καταδικάσθηκε στό τόπο τῶν βασάνων, μόνο καί μόνο γιατί δέν ἔδειξε λίγη συμπάθεια στό πόνο καί στήν ἀνάγκη τοῦ φτωχοῦ ἐκείνου Λαζάρου. Ἐσύ εἶσαι βέβαιος πώς ἔδειξες πάντοτε σ' ὅλους αὐτή τήν καλωσύνη καί δέν περιφρόνησες κανένα στή ζωή σου; Λέγεις δέ σκότωσα, ἀλλά μήπως δέν ἔκαμες καμιά ἔκτρωση τῆς γυναῖκας σου, ἡ δέ συμβούλεψες ἄλλους νά τό κάνουν; Μέ τή γλῶσσα σου δέν σκότωσες τήν τιμή καί τήν ἀξιοπρέπεια

του ἄλλου; Δέν ἀποφεύγεις τήν τεκνογονία χωρίς σοβαρούς λόγους καί δέν ἀφήνεις μιά ζωή νά ἔλθει στό κόσμο; Λές δέν ἔκλεψα, ἀλλά δέν εἶσαι σίγουρος γιατί ἴσως μέ τό ζύγισμα κάποιων ἀγαθῶν, ἤ μέ τήν ὑπερτίμηση τους κλέφτεις τό συνάνθρωπό σου. Εἶσαι σίγουρος ὅτι τηρεῖς τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας ὅλες; Ἀσκεῖς σωστά τά θρησκευτικά σου καθήκοντα ἀκόμα καί τίς διαφορές ἀρετές, ἤ μήπως μόνο μερικές καί τίς ἄλλες τίς θεωρεῖς ἀσήμαντες;

Ὅταν θελήσεις καί ἐπισκεφθεῖς τόν Πνευματικό θά διαπιστώσεις πάρα πολλές ἀμαρτίες στήν πλάτη σου πού δέν τίς ἔχεις ὑπόψιν σου καί σέ ἐνοχοποιοῦν ἐνώπιον τοῦ Κριτή. Τότε θά δεῖς ἄν εἶσαι ἀναμάρτητος καί ἀθῶος! Σέ συμβουλεύω λοιπόν νά ἐπισκεφθεῖ ὅσο πιά γρήγορα μπορεῖς τό ἐξομολογητήρι γιά τό δικό σου καλό.

Χριστανοί!

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς διαβεβαιώνει ὅτι **«πάντες ἡμαρτον καί στεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. 3, 23)**. Ὅλοι εἴμαστε ἀμαρτωλοί καί δέν ἔχουμε τήν δόξα πού δίνει ὁ Θεός στους δικούς Του. Γιά τοῦτο ὅλοι χρειαζόμαστε καθαρισμό, μετάνοια καί ἐξομολόγηση, γιά νά γίνουμε παιδιά ἀγαπημένα τοῦ Κυρίου. Νά μή γελιόμαστε ὅτι δέν ἔχουμε ἀμαρτίες. Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ εἶναι σάν μιά ἀλυσίδα μέ μεγάλους καί μικρούς κρίκους, πού καί τόν πιά μικρό κρίκο ἄν σπάσεις ἡ ἀλυσίδα καταστρέφεται ὅλη. Ποιός μᾶς βεβαιώνει ὅτι δέ

σπάσαμε ἔστω καί κάποιο μικρό κρῖκο; μιά ἔστω μικρή ἁμαρτία τήν ὁποῖα θά βροῦμε ἐμπόδιο τήν ὥρα τοῦ θανάτου μας καί τήν ἡμέρα τῆς κρίσεως;

Γιά νά ἐπανορθώσεις τή ζημιά μόνο μέ τή μετάνοιά σου καί τήν ἐξομολόγησή σου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καί τοῦ Πνευματικοῦ σου Πατέρα καί τή σωστή συμμετοχή σου στό Μυστήριο τῆς Θ. Εὐχαριστίας.

11. ΩΦΕΛΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ.

Κάθε ἔργο ἔχει καί κάποιο ἀποτέλεσμα, καλό ἢ κακό, ὠφέλεια ἢ ζημιά. Ἔστι καί ἡ μετάνοια καί ἡ ἐξομολόγησή μας εἶναι ἕνα πνευματικό ἔργο πού ὅταν γίνει σωστά, σίγουρα ἐπιφέρει στόν ἄνθρωπο πολύ κέρδος καί ὠφέλεια. Ὁφελήματα πνευματικά, ἠθικά, πού χαρίζουν ζωή εἰρηνική στό κόσμο αὐτό, καί ζωή αἰωνία.

Πνευματικά: Ἡ ἐξομολόγηση ἐνεργεῖ σάν φρένο στόν κατήφορο τῆς ἁμαρτίας καί διατηρεῖ τήν καθαρότητα τῆς ψυχῆς. Ἡ καθοδήγηση τοῦ Πνευματικοῦ βοηθᾷ τόν ἄνθρωπο νά προοδεύει στήν πνευματική ζωή καί νά νοιώθει τήν χαρά κοντά στόν Πλάστη του. Ἡ σωστή καί φωτισμένη καθοδήγηση βοηθᾷ νά καθαρίσθουν ἡ διάνοια καί οἱ αἰσθητήρια τοῦ ἀνθρώπου νά κατανοεῖ μέ εὐκολία τῆς ἀλήθειας τοῦ Εὐαγγελίου καί νά διακρίνει τίς παγίδες τοῦ πονηροῦ. Ἡ ὠφέλεια σίγουρα εἶναι μεγάλη στόν ἀγωνιζόμενο χριστιανό

γιατί έχει στήριγμα και οδηγό στις δυσκολίες της ζωής του και έλπίδα για τον Παράδεισο του Θεού..

Ήθικά: Μέ την τακτική εξομολόγηση λιγοστεύουν σιγά σιγά τά πάθη, εκλείπουν οι ήθικες παρεκτροπές και ζει ό άνθρωπος στη σωφροσύνη την εγκράτεια και έχει την αξιοπρέπεια του πού είναι στολίδι στη ψυχή, φεύγουν από τή συνείδησή του οι ένοχές και ζει χωρίς άγχος. Μέρα μέ τή μέρα γίνεται ικανός νά διακρίνει και νά αποφεύγει τήν άμαρτία. Άκόμα και τό πρόσωπο του Πνευματικού είναι εμπόδιο στην άμαρτία. Έτσι θά αποφεύγει τήν άμαρτία και σίγουρα θά έχει πολλήν ωφέλεια. Μέ την εξομολόγηση συμφιλιώνεται ό άνθρωπος μέ τον Δημιουργό του και ανταποκρίνεται στό κάλεσμά Του.

Θά ζει ειρηνικά: Η εξομολόγηση καθαρίζει τήν ψυχή αναπαύει τή συνείδηση, ξεκουράζει τον άνθρωπο· άκόμα θεραπεύει τό άγχος και έρχεται ή γαλήνη στη ψυχή και ή ήρεμία στη ζωή μας. Δυναμώνει τήν πίστη μας στό Θεό και αντιμετωπίζουμε τά διάφορα προβλήματα της ζωής κάτω από τό φως της ζωντανής μας πλέον πίστης. Η εξομολόγηση δίνει θάρρος στον πλανημένο άνθρωπο νά πλησιάσει τό Θεό και νά προσφεύγει σ' Αυτό σέ κάθε δύσκολη στιγμή μέ τήν προσευχή του, έχει έλπίδα πλέον και στήριγμα ό άνθρωπος. Αυτό τό βεβαιώνουν όσοι δοκίμασαν τήν ευλογία της μετάνοιας και εξομολόγησης και απολαύουν τά ά-

γαθά αὐτά· ἐσύ γιατί νά μήν τά δοκιμάξεις . Κάνε τό πρῶτο βῆμα καί τά ὑπόλοιπα εἶναι τοῦ Κυρίου μή φοβᾶσαι αὐτός εἶναι δίπλα σου καί σέ περιμένει νά κάμεις τό πρῶτο βῆμα. Ἐμπρός λοιπόν, μή δειλιάξεις.

Γενικά ὁμιλοῦντες τό θεοσύστατο αὐτό Μυστήριο τῆς μετάνοιας καί ἐξομολόγησης πού ἔχει στά χέρια της ἡ Ὁρθόδοξή μας Ἐκκλησία, ἔχει σπουδαία σημασία καί ἀπό κοινωνικῆς πλευρᾶς. Ἐφ' ὅσον ὠφελεῖται τό ἄτομο ὠφελεῖται καί ἡ κοινωνία, γιατί τό Μυστήριο αὐτό, τήν ἀπαλλάσσει ἀπό τά διάφορα κακά πού τή μαστίζουν· κτυπᾷ τό κακό στή ρίζα του, καί προλαμβάνει τά διάφορα κακά, ἐξαφανίζει τήν ἀδικία μέ τή δικαιοσύνη πού ἐφαρμόζει καί τή σωφροσύνη. Προλαμβάνει τά οἰκογενειακά δράματα καί τά ἠθικά ναυάγια καί τ' ἄλλα κακά πού συγκλονίζουν καθημερινά τήν ζωή τῶν ἀνθρώπων. Ἐξυγιαίνει θά λέγαμε τήν κοινωνία, ἐξασφαλίζει τή τάξη καί τήν ὁμορφιά στή ζωή τοῦ κόσμου.

Μέ λίγα λόγια, ἡ ἐξομολόγηση εἶναι τό φάρμακο πού χρειάζεται σήμερα ἡ ἀρρωστημένη κοινωνία μας γιά νά θεραπεύσει τίς πληγές της. Γιατί νά μήν τό χρησιμοποιοῦμε καί νά τό διαδίδουμε; Ἄς ἐργασθοῦμε ὅλοι σ' αὐτή τήν κατεύθυνση.

12.ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἀγαπητέ ἀναγνώστη!

Ὅλοι χωρὶς ἐξαίρεση, καθημερινά, ἄλλος λίγο καὶ ἄλλος πολὺ ἀμαρτάνουμε καὶ ἀπομακρυνόμαστε ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ Θεό μας. Γι' αὐτό καὶ

καθημερινά πρέπει νά μετανοοῦμε καί νά ζητοῦμε τήν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν μας. Ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό ἐπίπονο καί ἐσσωτερικό ἀγώνα, κρυφό πόνο καί συνεχεῖ εὐρευνα τῶν λογισμῶν καί τῶν ἔργων μας, γιά νά διακρίνουμε τήν ἁμαρτία καί νά διαφυλάξουμε τήν ψυχή μας ἀπό τή λέρρα καί τήν καταστροφή. Ἡ ἁμαρτία εἶναι ὁ καρκίνος τῆς ψυχῆς καί πρέπει νά τη φοβόμαστε περισσότερο ἀπό το καρκίνο τοῦ σώματος. Ὁ καρκίνος τοῦ σώματος σκοτώνει μόνο το σῶμα πού ἀργά ἢ γρήγορα θα λυώσει, ἐνῶ ὁ καρκίνος τῆς ψυχῆς φονεύει τήν ἀθάνατη ψυχή γιά πάντα.

Το συμπέρασμα εἶναι ὅτι ὁ καθένας ἀπό μᾶς πρέπει νά κάνει ἕνα προσωπικό ἀγώνα, νά καθαρίσει το νοῦ, τή καρδιά τῆς ψυχῆς ἀπό τά διάφορα πάθη, καί νά βρεῖ χῶρο τό Ἅγιον Πνεῦμα νά ἔλθει νά κατοικήσει, νά φωτίσει, καί νά κάνει ναό Του τόν ἄνθρωπο καί νά τόν ὀδηγήσει στή κατά χάρη θέωση.

Στή μικρή αὐτή ἐργασία φροντίσαμε νά διαφωτίσουμε ἔστω καί γιά λίγο, γιά τήν πολύπλευρη, πολύμορφη ἁμαρτία, τήν ἀπαλλαγή της καί τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου.

Ἄν νοιάζεσαι γιά τή σωτηρία σου θά πρέπει νά ἀγωνίζεσαι χωρίς διακοπή, γιατί ὁ ἐχθρός ἀγρυπνεῖ καί καιροφυλακτεῖ νά σέ ρίξει τήν ὥρα πού ἐσύ ἐπαναπαύεσαι. Μή σταματᾶς τόν ἀγώνα σου· ὅ,τι σοῦ γίνεται ἐμπόδιο στό δρόμο σου νά τό παραμερίζεις καί νά προχωρεῖς. Κί' ἄν πάλιν

Αμαρτία- Μετάνοια- Εξομολόγηση

πέσεις στην παγίδα και άμαρτήσεις μή διστάσεις να τρέξεις στο εξομολογητήρι, στον Πνευματικό σου πού σε περιμένει να σε απαλλάξει με τη χάρη του Θεού. Ἡ άμαρτία είναι άγκάθι πού όταν τό ἔχεις στό πόδι σε μπουδίζει να προχωρείς γοργά. Βγάλε το άμέσως για να είσαι ελεύθερος στό δρόμο σου για τη βασιλεία του Θεού.

Ἡ μετάνοια και ἡ εξομολόγηση πρέπει να είναι μέρος της ζωής σου. ὅπως καθαρίζεις τό σῶμα σου πρέπει να καθαρίζεις και την ψυχή σου από την βρωμιά της άμαρτίας.

Με τη δική σου προσπάθεια και τη βοήθεια του Θεού πού είναι δεδομένη σίγουρα θά βρείς τό δρόμο του Παραδείσου, τό δρόμο της χαρᾶς και της εὐτυχίας πού είναι έτοιμα για κάθε νικητή του διαβόλου.

Τό βιβλιαράκι αυτό διάβασέ το προσεκτικά και είμαι βέβαιος πώς θά βρείς στίς σύντομες αυτές σελίδες άρκετή βοήθεια πού θά συμβάλει στην έπιτυχία του άγώνα σου έναντίον του κακού

Τελειώνοντας σου εύχομαι καλή έπιτυχία στό σκοπό σου.

Στήν Παναγία Τριάδα, τόν ένα Θεό πού από άγάπη μάς έφερε στον κόσμο και προνοεί πάντοτε για μάς, ᾗς είναι κάθε δόξα τιμή και προσκύνηση στους αιώνες των αιώνων. Ἀμήν.

